Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

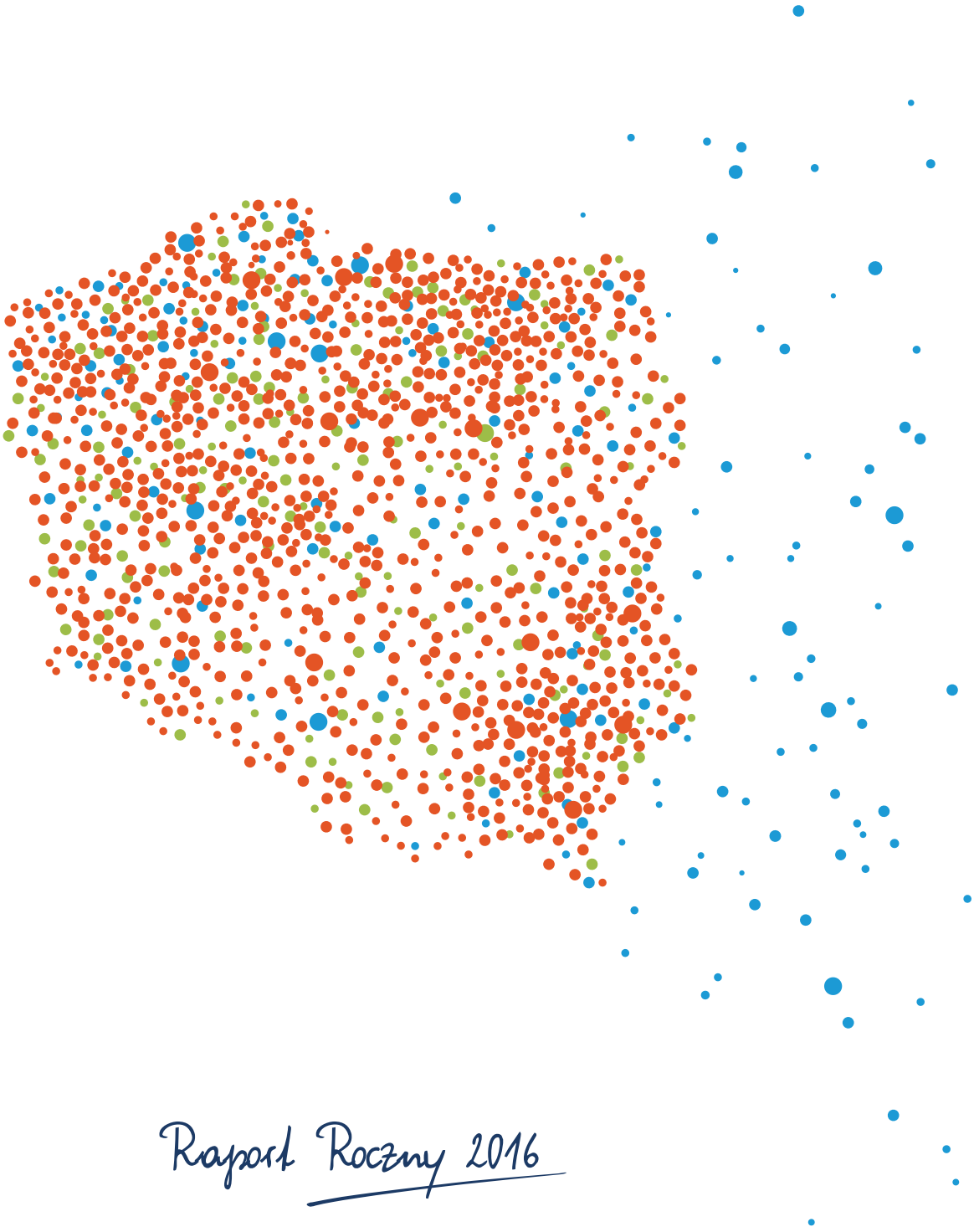

Raport Roczny 2016

SPIS TREŚCI

› LIST OD KIEROWNICTWA 4

› OBSZARY DZIAŁANIA FUNDACJI 8

› SIEDEMNASTY ROK DZIAŁALNOŚCI 9

INICJATYWY W ZAKRESIE EDUKACJI 10

ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH 19

DZIELIMY SIĘ DOŚWIADCZENIEM POLSKIEJ TRANSFORMACJI 31

MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY 35

› LUDZIE, PROJEKTY, INICJATYWY 36

› SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU ORAZ RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA 50

RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA 51

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU 52

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU 55

› RADA DYREKTORÓW 64

› ZARZĄD I PRACOWNICY 66

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Szanowni Państwo, drodzy Przyjaciele!

W roku 2016, którego dotyczy nasz Raport, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności kontynuowała realizację zadań zgodnych ze swoją misją, za jaką jej twórcy uznali umacnianie efektów polskiej transformacji oraz dzielenie się doświadczeniami Polski z innymi krajami Europy Środkowej i Wschodniej.

Wśród inicjatyw edukacyjnych służących poprawie jakości oświaty, wydarzeniem godnym szczególnego odnotowania stało się utworzenie Szkoły Edukacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego. Nasza nowa inicjatywa jest owocem współpracy Uniwersytetu Warszawskiego, PAFW oraz Fundacji Dobrej Edukacji, powstała też z udziałem Centrum Edukacji Obywatelskiej. Ma ona na celu wszechstronne przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela; w pierwszych latach działalności będzie kształcić, w formule studiów podyplomowych, nauczycieli języka polskiego i matematyki. Innowacyjny na polskim gruncie program zajęć jest efektem wieloletniej, partnerskiej współpracy PAFW z Teachers College Uniwersytetu Columbia w Nowym Jorku.

W pilotażowym roku akademickim 2016/17, pierwsza grupa studentów korzysta ze wsparcia dwunastoosobowej kadry, którą stanowią doświadczeni dydaktycy, eksperci i konsultanci Ministerstwa Edukacji Narodowej, nauczyciele akademiccy z Uniwersytetu Warszawskiego oraz Jagiellońskiego, doktoranci i doktorzy. Absolwenci Szkoły Edukacji uzyskają uprawnienia nauczycielskie wymagane do pracy w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz w placówkach ponadgimnazjalnych. Już w pierwszym roku działalności Szkoła Edukacji PAFW i UW, poza bieżącym współdziałaniem z nowojorskim Uniwersytetem Columbia, nawiązała kontakty z innymi tego typu instytucjami na świecie. W efekcie m.in. podjęto współpracę ze Szkołą Edukacji Uniwersytetu Indiana - jednym z największych akademickich ośrodków w USA kształcących nauczycieli. Jesienią minionego roku dziekan tej placówki, Profesor Terrence C. Mason, był gościem słuchaczy i kadry Szkoły Edukacji PAFW i UW; podzielił się z nimi swoim doświadczeniem w zakresie prowadzenia studiów nauczycielskich łączących teorię akademicką z praktyką szkolną.

Z satysfakcją odnotowujemy efekty rozpoczętych wcześniej przedsięwzięć Fundacji służących wyrównywaniu szans edukacyjnych. W programie „English Teaching" zrealizowano już blisko 1000 projektów poświęconych promocji nauczania języka angielskiego wśród dzieci i młodzieży ze wsi i małych

miast. Uczestniczyło w nich ponad 70 tysięcy uczniów i 4,5 tysiąca nauczycieli. Dzięki zaangażowaniu ekspertów z Wisconsin International Educational Scientific Cultural Organization (WIESCO), w minionym roku zorganizowano lekcje z native speakerami w 68 polskich szkołach. W ramach współpracy z British Council wybrani nauczyciele z programu „English Teaching" wzięli udział w inicjatywie „Dreams and Teams". Planowane są również wspólne przedsięwzięcia polskich szkół z placówkami edukacyjnymi w Wielkiej Brytanii.

Cieszą nas rezultaty Programu Stypendiów Pomostowych - przedsięwzięcia zainicjowanego w 2002 roku w odpowiedzi na istotny problem, jakim była wyraźna dysproporcja w dostępie do studiów między młodzieżą mieszkającą na wsi i w miastach. W ramach programu przyznano już łącznie ponad 20 tysięcy stypendiów. W roku akademickim 2016/17 wsparcie otrzymało 1128 studentów, w tym 700 na pierwszy rok studiów. Sukces Programu Stypendiów Pomostowych jest niewątpliwie zasługą wszystkich zaangażowanych w to przedsięwzięcie Partnerów, którzy na realizację programu przeznaczyli blisko 100 milionów złotych. Szczególny udział w jego finansowaniu ma Narodowy Bank Polski.

Do głównego nurtu działalności programowej Fundacji należą inicjatywy służące wzmacnianiu i wyzwalaniu energii obywatelskiej na terenach wiejskich i w małych miastach, takie jak „Działaj Lokalnie", czy „Lokalne Partnerstwa PAFW". W ramach tej pierwszej zrealizowano już blisko 9 tysięcy projektów lokalnych na łączną kwotę ponad 35 milionów zł (ponad 10 milionów USD), a sieć Ośrodków Działaj Lokalnie liczy obecnie 67 organizacji pokrywających swoim zasięgiem ponad 600 gmin.

Przedstawiciele Ośrodków Działaj Lokalnie mogli skorzystać z nowej oferty - Szkoły Lokalnych Doradców FIMANGO - łączącej zasoby programów „Działaj Lokalnie" oraz „Zarządzanie Finansami w NGO (FIMANGO)". Celem oferty jest podnoszenie kompetencji w obszarze zarządzania finansami oraz utworzenie sieci doradców świadczących usługi poradnicze i szkoleniowe dla lokalnych organizacji pozarządowych.

Godne podkreślenia jest także rosnące zainteresowanie programem „Lokalne Partnerstwa PAFW", o czym świadczy rekordowa liczba 26 Grup Inicjatywnych chętnych do uczestnictwa w piątej edycji, rozpoczętej w minionym roku.

Warto również odnotować, że doświadczenia programu „Działaj Lokalnie" będą transferowane na Ukrainę. W 2016 roku trzy Ośrodki Działaj Lokalnie otrzymały dotacje na realizację partnerskich projektów z organizacjami ukraińskimi. Mają one służyć budowie kapitału społecznego, w tym rozwojowi lokalnej filantropii, wolontariatu, czy też organizowaniu partnerstw na rzecz dobra wspólnego. Długofalowym rezultatem przedsięwzięcia może się stać utworzenie na Ukrainie sieci organizacji pozarządowych podobnej do rozwiązania wypracowanego w Polsce.

Wśród fundacyjnych przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym, których celem jest wsparcie dla demokratycznych i wolnorynkowych przemian w Europie Wschodniej, kontynuujemy nasze zaangażowanie w Warszawską Letnią Akademię Euro-Atlantycką (Warsaw Euro-Atlantic Summer Academy - WEASA). Stanowi ona wspólne przedsięwzięcie Kolegium Europejskiego w Natolinie, The German Marshall Fund of the United States oraz PAFW. Gościem specjalnym tegorocznej edycji WEASA, poświęconej polityce i roz-

wojowi regionalnemu, była Madeleine Albright, Sekretarz Stanu USA w latach 1997-2001.

W obszarze tym warto wskazać interesującą inicjatywę absolwentów Programu Stypendialnego im. Lane'a Kirklanda, jaką jest Forum Bałtycko-Czarnomorskie zainicjowane przez Irynę Wereszczuk i Natalię Zubczenko z Ukrainy. Jego pierwsza edycja została zorganizowana w Kijowie pod auspicjami Międzynarodowego Centrum Badań Bałtycko-Czarnomorskich. Motywem przewodnim Forum jest wypracowanie dobrosąsiedzkiej współpracy i nowoczesnych narzędzi dialogu między krajami Europy Wschodniej. W wydarzeniu wzięli udział m. in. byli prezydenci: Ukrainy - Leonid Krawczuk, Leonid Kuczma i Wiktor Juszczenko, Litwy - Vytautas Landsbergis, a także Białorusi - Stanisław Szuszkiewicz.

Na niektóre programy Fundacji zaczęła wywierać wpływ sytuacja ukształtowana w Polsce po wyborach prezydenckich i parlamentarnych w 2015 roku. Dotyczy to przedsięwzięć w zakresie edukacji, zwłaszcza tych, w które zaangażowani są dyrektorzy, nauczyciele oraz uczniowie gimnazjów. Założenia zmian w oświacie przewidują bowiem, od września 2017 roku, likwidację gimnazjów na rzecz systemu dwuszczeblowego - ośmioletnich szkół podstawowych oraz czteroletnich liceów, bądź innych szkół ponadpodstawowych. Biorąc pod uwagę zaangażowanie PAFW w rozwój lokalnych społeczności w Polsce, przedmiotem naszej uwagi jest również zamiar powołania Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Centrum to m.in. miałoby przejąć zadania Departamentu Pożytku Publicznego w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - jednostki odpowiedzialnej dotychczas za współpracę z organizacjami pozarządowymi. W efekcie Narodowe Centrum administrowałoby Funduszem Inicjatyw Obywatelskich (FIO), który od 2005 roku pełni istotną rolę instrumentu programowego i finansowego wspierania działalności trzeciego sektora w Polsce.

W ubiegłym roku minęło pięć lat od otwarcia własnej siedziby Przedstawicielstwa PAFW w Polsce. Był to ważny etap w działalności Fundacji; stworzył nowe możliwości w zakresie organizacji różnego rodzaju wydarzeń w ramach fundacyjnych programów. Z nowoczesnej infrastruktury konferencyjnej korzystają realizatorzy i uczestnicy przedsięwzięć PAFW, organizując warsztaty, szkolenia, czy spotkania robocze. Od grudnia 2011 roku w siedzibie Fundacji na Wilanowie odbyło się blisko 700 różnego rodzaju wydarzeń z udziałem ponad trzynastu tysięcy osób. To, że osoby zaangażowane w fundacyjne działania mogą korzystać z możliwości jakie oferuje nowoczesna siedziba Fundacji, niewątpliwie przyczynia się do rozwoju inicjatyw programowych PAFW.

Obecny Raport sporządzamy z uczuciem wielkiego smutku, pożegnaliśmy bowiem dwie bliskie osoby z grona Rady Dyrektorów Fundacji: Profesora Aleksandra Koja i Profesora Zbigniewa Brzezińskiego.

Profesor Koj odszedł w grudniu 2016 roku. Jako wybitny naukowiec, dydaktyk i działacz społeczny zawsze służył nam swoją rozległą wiedzą i wszechstronnym doświadczeniem. W istotny sposób przyczynił się do realizacji misji, dla której Fundacja została utworzona. Profesor Brzeziński zmarł w maju tego roku. Odegrał niezwykle istotną rolę w działaniach jakie zapewniły Polsce wolność, a następnie trwałe bezpieczeństwo. Wniósł wielki wkład w przekreślenie porządku jałtańskiego, w proces wiodący do rozszerzenia NATO oraz uzyskanie przez Polskę członkostwa w Sojuszu. W pierwszych

latach transformacji aktywnie angażował się w istotne inicjatywy służące polskim przemianom gospodarczym i społecznym. Był jednym z inicjatorów powstania Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości, w którym następnie pełnił funkcję Członka Rady Dyrektorów. Po wypełnieniu przez Fundusz Przedsiębiorczości swoich głównych celów, Profesor podejmował wysiłki, aby środki wypracowane przez Fundusz nadal służyły polskiemu społeczeństwu. Konsekwencją tych działań było utworzenie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, która rozpoczęła swą działalność w roku 2000. Zasługi Zbigniewa Brzezińskiego dla Fundacji są nie do przecenienia. Przez cały czas był ogromnie zaangażowany w jej działalność, zawsze mogliśmy liczyć na Jego mądrość, radę i przyjaźń.

Obaj Profesorowie wchodzili w skład Rady Dyrektorów PAFW od początku istnienia Fundacji, a po zakończeniu aktywnej działalności w Radzie, każdy z nich był z Fundacją związany jako Director Emeritus. Pozostaną w naszych pamięciach jako niezwykli ludzie i wspaniali Przyjaciele. Będzie nam Ich bardzo brakować.

Podsumowując ubiegły rok, pragniemy wyrazić nasze podziękowania tym wszystkim, którzy z Fundacją współpracowali, przede wszystkim Realizatorom fundacyjnych programów, oferującym nam swój czas, cenne pomysły i wsparcie. Jesteśmy wdzięczni Członkom Rady Dyrektorów, którzy w minionym okresie kontynuowali swoje zaangażowanie w rozwój Fundacji, a swoją życzliwością wspierali Zespół PAFW. W gronie Członków Rady serdecznie witamy Sylwię Wilkos, która dołączyła do nas jesienią 2016 roku.

Nowy Jork/Warszawa, czerwiec 2017 r.

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady Drektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Obszary działania Fundacji

Inicjatywy w zakresie edukacji

- ENGLISH TEACHING 10
- RÓWNAĆ SZANSE 11
- SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS) 12
- SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW 14
- PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI 15
- STYPENDIA POMOSTOWE 16
- UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW) 17

Rozwój społeczności lokalnych

- WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE 20
- DZIAŁAJ LOKALNIE 21
- NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE - SEKTOR 3.0 23
- LIDERZY PAFW 24
- KONKURS „PRO PUBLICO BONO” 25
- PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK 26
- LOKALNE PARTNERSTWA PAFW 28

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

- STYPENDIA IM. LANE’A KIRKLANDA 31
- PRZEMIANY W REGIONIE (RITA) 32
- STUDY TOURS TO POLAND (STP) 33

- MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA) 35

Inicjatywy w zakresie edukacji

› ENGLISH TEACHING 10
› RÓWNAĆ SZANSE 11
› SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS) 12
› SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW 14
› PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI 15
› STYPENDIA POMOSTOWE 16
› UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW) 17

ENGLISH TEACHING

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
7.031.028 USD
w tym 522.283 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida"

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.englishteaching.org.pl

Realizowany od 2000 roku program inicjuje i wspiera działania na rzecz promocji języka angielskiego oraz poprawy poziomu jego nauczania wśród dzieci i młodzieży z małych miast i wsi. Tym samym służy wyrównywaniu ich szans edukacyjnych. Jednocześnie program przyczynia się do rozwoju zawodowego nauczycieli języka angielskiego pracujących w małych miejscowościach.

„English Teaching" jest przedsięwzięciem, które promując naukę języka angielskiego, pobudza i rozwija różnorakie inicjatywy społeczne. Ich efekty często wykraczają poza założony cel, co wyraża się w ogólnej aktywizacji społeczności lokalnych. Działania programu kierowane są głównie do nauczycieli języka angielskiego uczących w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz w przedszkolach na terenach wiejskich i w małych miastach. W ofercie programu znajdują się szkolenia dla anglistów połączone z możliwością realizacji przez nich małych projektów, a także pomoc w zakresie przygotowania takich projektów w formie szkoleń i doradztwa.

W dotychczasowych edycjach programu, w latach 2000-2016, poprzez konkursy grantowe kierowane do szkół i organizacji pozarządowych z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców, dofinansowano 947 projektów, w wyniku których w wielu szkołach powstały kluby miłośników kultury anglosaskiej i języka angielskiego, biblioteczki z literaturą i prasą anglojęzyczną oraz koła teatralne. Organizowano liczne konkursy wiedzy o anglosaskich pisarzach, kulturze i historii, a także festiwale piosenki. Dzieci i młodzież otrzymały możliwość obejrzenia anglojęzycznych filmów oraz uczestnictwa w lekcjach prowadzonych przez „native speakers". W projektach uczestniczyło bezpośrednio ponad 64 tysiące uczniów i około 4000 nauczycieli, a pośrednio ponad 165 tysięcy rodziców oraz innych przedstawicieli lokalnych społeczności.

> **W latach 2000-2016 w programie dofinansowano 947 projektów. Uczestniczyło w nich bezpośrednio ponad 64 tysiące uczniów i około 4000 nauczycieli a pośrednio ponad 165 tysięcy rodziców oraz innych przedstawicieli lokalnych społeczności.**

Oferta programu to także szkolenia metodyczne „Weekends with English Teaching" dla anglistów z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców. Dotychczas przeprowadzono 121 takich szkoleń, a łącznie wzięło w nich udział ponad 5500 nauczycieli.

Najaktywniejsi nauczyciele uczestniczący w programie mają możliwość poszerzania swoich kompetencji podczas trzytygodniowej Letniej Szkoły „Teaching English to Speakers of Other Languages" (TESOL), organizowanej przez Uniwersytet Gonzaga w USA.

W ramach programu zorganizowano 14 ogólnopolskich spotkań edukacyjnych - „English Teaching Market" - dla nauczycieli języka angielskiego oraz zainteresowanych instytucji, organizacji, szkół i wydawnictw; uczestniczyło w nich łącznie około 6700 osób. Te coroczne spotkania służą między innymi rozwojowi sieci współpracy nauczycieli języka angielskiego z małych miejscowości; są wspierane przez portal społecznościowy i regularne e-newsy o innych inicjatywach edukacyjnych, takich jak granty, szkolenia, konkursy.

W 2015 r., z inicjatywy Ambasadorów English Teaching (najaktywniejszych nauczycieli uczestniczących w programie), powstało Ogólnopolskie Stowarzyszenie Anglistów „English Teaching", którego celem jest m.in. doskonalenie zawodowe nauczycieli angielskiego, szczególnie z małych miejscowości, a także prowadzenie działań rzeczniczych.

RÓWNAĆ SZANSE

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

12.964.433 USD

w tym 499.491 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

› Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.rownacszanse.pl

Celem prowadzonego od 2001 roku programu jest wspieranie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży z terenów wiejskich i małych miast (do 20 tysięcy mieszkańców), poprzez podnoszenie ich kompetencji i rozwój umiejętności społecznych, takich jak praca w zespole, zdolność pozyskiwania wsparcia dla realizacji wytyczonych celów, czy umiejętność planowania swoich działań.

W ramach programu organizacje pozarządowe, domy kultury, biblioteki oraz grupy nieformalne ubiegają się o dotacje na projekty, które pobudzają aspiracje dzieci i młodzieży, sprzyjają rozwijaniu ich umiejętności realizowania samodzielnie i realistycznie postawionych celów, kształtują postawy aktywności i otwartości, a także zachęcają do działań na rzecz własnego środowiska. Dzięki realizowanym projektom młodzi ludzie mają możliwość uczestniczenia w zajęciach wykraczających poza standardową ofertę edukacyjną szkoły. W 2016 roku, w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Grantowego oraz Regionalnego Konkursu Grantowego, dofinansowano łącznie 139 projektów.

Ofertę programu uzupełniają szkolenia dla koordynatorów projektów - podnoszą ich kwalifikacje, uczą prowadzenia projektu z położeniem nacisku na angażowanie młodzieży jako aktywnego twórcy, uczestnika i bezpośredniego realizatora przedsięwzięcia. Koordynatorzy projektów mogą również skorzystać ze szkoleń ICT w ramach programu „Nowe Technologie Lokalnie".

Ważnym komponentem programu są także Lokalne Fora „Równać Szanse", organizowane cyklicznie przez organizacje

biorące udział w programie. Fora są miejscem, gdzie instytucje i osoby zaangażowane w swoich środowiskach w działania na rzecz młodzieży prowadzą dyskusje na temat potencjału środowiska lokalnego, a także barier, które pomniejszają szanse rozwojowe młodych ludzi z małych miejscowości. W minionym roku przeprowadzono 10 lokalnych forów z udziałem około 300 uczestników.

Efekty szesnastu edycji programu to przede wszystkim realizacja ponad 2700 projektów z udziałem ok. 140 tysięcy uczestników (pośrednio wzięło w nich udział prawie 450 tysięcy osób), a także aktywizacja i integracja lokalnych środowisk wokół działań na rzecz dzieci i młodzieży. Wydano 27 publikacji opisujących metodologię modelowych projektów, które mogą być realizowane w różnych częściach Polski. Są one dostępne na stronie internetowej programu www.rownacszanse.pl. Powstało ponad 150 lokalnych organizacji pozarządowych, a wiele projektów jest kontynuowanych po zakończeniu finansowego wsparcia udzielonego w ramach programu.

Efekty szesnastu edycji programu to przede wszystkim realizacja ponad 2700 projektów z udziałem ok. 140 tysięcy uczestników (pośrednio wzięło w nich udział prawie 450 tysięcy osób), a także aktywizacja i integracja lokalnych środowisk wokół działań na rzecz dzieci i młodzieży.

W minionym roku odbyła się także kolejna edycja szkoły letniej dla 24 najbardziej aktywnych uczestników projektów. Jej celem jest doskonalenie umiejętności realizacji inicjatyw społecznych na rzecz lokalnego środowiska oraz rozwijanie kompetencji liderskich. Osoby, które ukończą szkołę letnią mają możliwość otrzymania dotacji na realizację krótkookresowych projektów na rzecz swoich lokalnych społeczności.

Poprzez program Fundacja wspiera inicjatywę Klubów Młodego Odkrywcy (KMO), będącą kontynuacją projektu-modelowego zainicjowanego w ramach programu w 2002 roku przez Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe, obecnie realizowaną przez Centrum Nauki Kopernik. Celem Klubów Młodego Odkrywcy jest popularyzacja wśród dzieci i młodzieży zainteresowania naukami ścisłymi. Ich formuła umożliwia młodym ludziom uczenie się poprzez eksperymentowanie i prowadzenie samodzielnych doświadczeń z wykorzystaniem prostych, łatwo dostępnych materiałów. Miniony rok zaowocował organizacją piątej edycji Forum Klubów Młodego Odkrywcy, które zgromadziło ponad 260 osób. Forum jest platformą kontaktów i wymiany doświadczeń, służy również promocji Klubów. Sieć KMO liczy już blisko 700 jednostek, należą do niej również te, które powstały na Ukrainie, Białorusi, Litwie i w Gruzji.

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
10.493.534 USD
w tym 749.833 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Centrum Edukacji Obywatelskiej

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.sus.ceo.org.pl

W ramach programu „Szkoła Ucząca Się", realizowanego od 2000 roku, prowadzone są kompleksowe działania na rzecz podniesienia jakości polskiej oświaty z wykorzystaniem najlepszych wzorców zagranicznych.

Poprawa jakości pracy szkół, w szczególności z terenów wiejskich i małych miast, odbywa się głównie poprzez doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli. „SUS" wprowadza w ich codzienną praktykę autorski system zapewniania jakości, który w efekcie prowadzi do zwiększenia autonomii zespołu nauczycielskiego, wzmocnienia dyrektora jako lidera wdrażania zmian w szkole, poprawy pracy zespołowej oraz wpływa na poprawę wyników nauczania.

„SUS" to szeroki program obejmujący m.in. szkolenia nauczycieli, warsztaty dla rad pedagogicznych, konferencje dla dyrektorów, kursy internetowe, systemowy program wsparcia we wprowadzaniu oceniania kształtującego, laboratoria edukacyjne, a także studia podyplomowe. Uczestniczące w programie szkoły wypracowują rozwiązania organizacyjne profesjonalizujące pracę nauczycieli, monitorują efekty swoich działań, dzielą się między sobą

najlepszymi praktykami. Efektem realizacji programu jest podniesienie jakości w kluczowych obszarach pracy szkół, jakimi są: efektywność kształcenia (nauczania i uczenia się uczniów), szkoła jako instytucja, a także relacje szkoły ze środowiskiem zewnętrznym.

W ciągu 16 lat w programie uczestniczyło ponad 3400 szkół (z tego ponad 1400 w zasadniczej części programu „SUS"), wprowadzających również podstawy oceniania kształtującego), zaś szkoleniami oferowanymi w ramach wszystkich komponentów „SUS" zostało objętych ponad 65 tys. nauczycieli.

W ciągu 16 lat w programie uczestniczyło ponad 3400 szkół (z tego ponad 1400 w zasadniczej części programu „SUS"), zaś szkoleniami oferowanymi w ramach wszystkich komponentów „SUS" zostało objętych ponad 65 tysięcy nauczycieli.

Od 2009 roku realizowany jest projekt „Nauczycielska Akademia Internetowa" (N@I). To zakrojone na najszerszą skalę w Polsce szkolenia na odległość dla nauczycieli różnych przedmiotów ze wszystkich typów i poziomów szkół oraz przedszkoli. Kursy „N@I", wykorzystujące e-learning oraz coaching przez Internet, między innymi przygotowują nauczycieli do stosowania nowoczesnych technik informacyjnych w pracy z uczniami. „N@I" oferuje 7 rocznych kursów. Od roku akademickiego 2016/17 nauczyciele mogą również wybrać szkolenie poświęcone nowemu narzędziu wspomagającemu ocenianie kształtujące „OK Zeszyt". W kursach online co roku bierze udział ok. 1500 nauczycieli.

Wieloletnie doświadczenia „SUS" wykorzystywane były w zakończonym w 2015 roku programie „Akademia Uczniowska" finansowanym ze środków unijnych. Jego celem była promocja matematyki i przedmiotów przyrodniczych wśród gimnazjalistów. Zostało nim objętych 310 gimnazjów, 1500 nauczycieli i ponad 40 tysięcy uczniów. Szkoły otrzymały m.in. fundusze na działanie kół naukowych z zakresu matematyki, fizyki, chemii i biologii, zestawy młodego odkrywcy oraz możliwość uczestnictwa w festiwalach nauki.

Od 2007 roku, przy współpracy z Collegium Civitas i Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Kadry Kierowniczej Oświaty, w ramach programu prowadzone są Studia Podyplomowe Liderów Oświaty, których zadaniem jest doskonalenie kwalifikacji dyrektorów szkół oraz pracowników organów nadzoru i kuratoriów oświaty. Dotychczas dyplom ukończenia studiów otrzymało 331 osób.

PAFW jest partnerem przedsięwzięcia „Szkoła z klasą 2.0", promującego wykorzystanie w uczeniu się i nauczaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Jest ono rozwinięciem rozpoczętej w 2002 roku akcji „Szkoła z Klasą", która powstała z inspiracji programem „SUS", a prowadzona była przez Centrum Edukacji Obywatelskiej (obecnie przez Fundację Szkoła z Klasą) we współpracy z „Gazetą Wyborczą". Do końca 2016 r. wzięło w niej udział ponad 9 tysięcy szkół z całej Polski. Jej rozszerzenie stanowiły takie inicjatywy, jak: „Nauczyciel z Klasą", „Lego, Cogito, Ago", „Uczeń z Klasą" i „Szkoła Myślenia". W 2014 roku uruchomiono projekt „Nauczyciel/ka I klasa" oferujący szkolenia, wsparcie eksperckie, a także platformę wymiany doświadczeń i inspiracji dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. Do końca 2015 roku projekt objął swoim zasięgiem ponad 800 nauczycieli.

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

DOTACJA PAFW WYNIOSŁA
568.286 USD.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Fundacja Dobrej Edukacji

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.szkolaedukacji.pl

Szkoła Edukacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego to nowa inicjatywa mająca przygotowywać do wykonywania zawodu nauczyciela. W pierwszych latach działalności będzie kształcić nauczycieli języka polskiego i matematyki. Oferuje od roku akademickiego 2016/17 roczne stacjonarne studia podyplomowe, łączące ściśle teorię z praktyką.

Szkoła Edukacji powstała dzięki zaangażowaniu i współpracy PAFW, UW, Fundacji Dobrej Edukacji oraz Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Innowacyjny na polskim gruncie program zajęć, prowadzony w niespotykanej w Polsce formule dziennych studiów podyplomowych, został opracowany we współpracy z renomowanym ośrodkiem kształcenia nauczycieli - Teachers College Uniwersytetu Columbia.

Praktyki to kluczowa i integralna część programu kształcenia, a doświadczenia z nich są na bieżąco omawiane. Szkoła Edukacji PAFW i UW odpowiada za jakość praktyk, blisko współpracując z siecią starannie wybranych szkół.

Zanim Szkoła Edukacji rozpoczęła swoją działalność, odbył się nabór kadry. Spośród 160 osób wybrano 13. Są wśród nich doświadczeni dydaktycy, eksperci i konsultanci MEN, nauczyciele akademiccy z Uniwersytetu Warszawskiego oraz Jagiellońskiego, a także doktoranci i doktorzy.

Oferta Szkoły Edukacji jest adresowana do absolwentów filologii polskiej i matematyki. Na pierwszy, pilotażowy rok akademicki 2016/17 przyjęto 22 studentów. Absolwenci Szkoły Edukacji uzyskają uprawnienia nauczycielskie wymagane do pracy w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz placówkach ponadgimnazjalnych.

Studenci spędzają czas zarówno na zajęciach akademickich, jak i na praktyce w szkole. Praktyki to kluczowa i integralna część programu kształcenia, a doświadczenia z nich są na bieżąco omawiane. Szkoła Edukacji odpowiada za jakość praktyk, blisko współpracując z siecią starannie wybranych szkół w Warszawie.

Pierwsza edycja studiów jest dla słuchaczy bezpłatna. Dla kandydatów przygotowano także ofertę stypendialną, obejmującą m.in. dofinansowanie kosztów zakwaterowania w stolicy.

Przy Szkole Edukacji PAFW i UW będzie działać Biuro Absolwenta - oferujące długofalowe wsparcie dla absolwentów, w tym, w miarę możliwości, pomoc w znalezieniu zatrudnienia w zawodzie.

Szkoła Edukacji mieści się w budynku Centrum Nowoczesnych Technologii

(CENT) UW w Warszawie. Realizatorem programu z ramienia PAFW jest Fundacja Dobrej Edukacji; przed dwoma laty została w tym celu założona przez PAFW. W listopadzie 2015 roku wraz z Uniwersytetem Warszawskim utworzyła jednostkę wspólną: Centrum Innowacji i Badań Edukacyjnych. W Centrum rozwijane będą dwa komponenty: badawczy oraz dydaktyczny, w ramach którego działa Szkoła Edukacji PAFW i UW.

PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

6.038.121 USD

w tym 352.928 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

› Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.projektor.org.pl

Program ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży mieszkającej na wsi i w małych miastach. W ramach programu grupy studentów-wolontariuszy (2-3 osoby) realizują przygotowane przez siebie projekty rozwijające wiedzę, umiejętności oraz zainteresowania dzieci i młodzieży. Są one prowadzone w czasie wolnym od zajęć w trakcie roku szkolnego oraz w wakacje i ferie.

Projekty dotyczą konkretnej dziedziny nauki, przedmiotu lub wybranego obszaru aktywności; mogą to być np. zajęcia plastyczne, artystyczne, sportowe, informatyczne, teatralne lub lingwistyczne. Poprzez promocję pozytywnych wzorców osobowych program zachęca uczniów do rozwijania swoich zdolności, zaś wśród studentów kształtuje poczucie społecznej odpowiedzialności i solidarności, umożliwiając im jednocześnie realizację swoich pasji i zainteresowań w atrakcyjnej formule.

W dotychczasowych edycjach programu, od 2003 roku, w całej Polsce przeprowadzono ponad 32 tysiące projektów edukacyjnych w 2207 szkołach, z udziałem ponad 13 tysięcy studentów-wolontariuszy i 300 tysięcy uczniów.

W dotychczasowych edycjach programu, od 2003 roku, w całej Polsce przeprowadzono ponad 32 tysiące projektów edukacyjnych w 2207 szkołach, z udziałem ponad 13 tysięcy studentów-wolontariuszy i 300 tysięcy uczniów.

Program wsparli dwaj byli Premierzy: Prof. Jerzy Buzek i Prof. Marek Belka, którzy w 2007 roku, jako wolontariusze, w okresie wakacji prowadzili zajęcia dla młodzieży szkolnej w kilku gminach wiejskich. W 2012 roku Fundacja Rozwoju Wolontariatu, we współpracy z Kancelarią Prezydenta RP, zrealizowała projekt „Nowoczesny Patriotyzm", w ramach którego Ministrowie i Doradcy Kancelarii Prezydenta RP odwiedzili osiem szkół w małych miejscowościach. Projekt, objęty honorowym patronatem przez Prezydenta Bronisława Komorowskiego, miał na celu upowszechnianie wiedzy o patriotyzmie, kształtowanie

obywatelskich postaw wśród młodych ludzi, zapoznawanie ich z lokalnymi tradycjami i narodowymi symbolami oraz krzewienie tolerancji i szacunku.

Od 2011 roku w programie regularnie prowadzony jest proces monitoringu i ewaluacji projektów realizowanych przez studentów-wolontariuszy. Służy to zarówno pomiarowi bezpośrednich wyników programu, jak i rozpoznawaniu jego oddziaływania. Wśród największych korzyści studenci-wolontariusze wymieniają możliwość zdobycia nowych, praktycznych doświadczeń, rozwój umiejętności komunikacji, nawiązywanie nowych znajomości, dostrzeżenie oraz docenienie ich działań społecznych przez uczelnie. Korzyści z udziału w „PROJEKTORZE" dostrzegają również placówki oświatowe, należą do nich: poszerzenie oferty edukacyjnej, zwiększenie atrakcyjności szkoły, a także pozytywne przyjęcie programu przez rodziców.

W latach 2005-2010 Realizatorem Programu było Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza". Następnie, do roku 2017, program był realizowany przez Fundację Rozwoju Wolontariatu.

Program objęty jest honorowym patronatem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

STYPENDIA POMOSTOWE

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
20.450.323 USD
w tym 1.229.831 USD w 2016 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:
- Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
- Fundacja Dobra Sieć („Moje Stypendium" i „e-wolontariat")

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.stypendia-pomostowe.pl
www.paii.pl

Przedsięwzięcie zostało zainicjowane w 2002 roku w odpowiedzi na istotny problem społeczny, jakim jest wyraźna dysproporcja w dostępie do studiów między młodzieżą mieszkającą na wsi i w miastach. Program ułatwia uzdolnionej młodzieży z małych miejscowości, w tym z terenów popegeerowskich, podjęcie decyzji o kontynuacji nauki na wyższych uczelniach poprzez stworzenie możliwości uzyskania stypendium na pierwszy rok studiów.

„Stypendia Pomostowe" są wspólnym przedsięwzięciem wielu partnerów. Jest ono finansowane przez: Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, Narodowy Bank Polski, Fundację Wspomagania Wsi, Fundację PZU, Fundację BGK, Fundację Orange, Fundację BGŻ, a także koalicję ok. 100 lokalnych organizacji pozarządowych. Przedsięwzięcie jest realizowane przy wsparciu organizacyjnym Agencji Nieruchomości Rolnych i we współpracy z Centrum im. Profesora Bronisława Geremka oraz Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia". Na realizację piętnastu edycji programu Partnerzy przeznaczyli blisko 100 mln zł, w tym Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności 56,7 mln zł.

W ramach akcji „Dyplom z Marzeń", której celem jest zachęcenie i wsparcie kolejnych lokalnych organizacji pozarządowych do realizacji inicjatyw stypendialnych zgodnych z ideą Programu Stypendiów Pomostowych, od 2006 r. 179 takich organizacji zaangażowało się w pomoc dla 5228 stypendystów.

Od początku istnienia programu przyznano ponad 20 600 stypendiów, w tym

prawie 15 000 na pierwszy rok studiów. W roku akademickim 2016/17 stypendia otrzymuje 1128 studentów i doktorantów, w tym 700 studentów pierwszego roku.

Od początku istnienia programu przyznano ponad 20 600 stypendiów, w tym prawie 15 000 na pierwszy rok studiów. W roku akademickim 2016/17 stypendia otrzymuje 1128 studentów i doktorantów, w tym 700 studentów pierwszego roku.

Obecnie program to rozbudowany system stypendialny, którego oferta wykracza poza pomoc na pierwszym roku studiów. Stypendyści, którzy osiągają wysokie wyniki w nauce mają szansę uzyskać wsparcie w kolejnych latach nauki: na II roku studiów w ramach konkursu „Prymus", stypendia korporacyjne na III i IV roku, stypendia w ramach inicjatywy „Studiuj za Granicą" oraz stypendia doktoranckie. Oferta programu to także stypendia językowe i warsztaty przygotowujące stypendystów do wejści na rynek pracy.

Program oferuje również wakacyjne staże w USA, organizowane we współpracy z Ambasadą Stanów Zjednoczonych w Warszawie („Polish-American Internship Initiative"). W latach 2011-2016, 85 studentów odbyło staże w jedenastu korporacjach: Archer Daniels, Midland Company, Boeing, Chevron North America, Citigroup, General Electric Hitachi, MoneyGram, Pittsburgh Glass Works LLC, Raytheon BBN Technologies, Sikorsky Aircraft Corporation i Westinghouse Electric Company.

Jednym z segmentów programu były stypendia naukowe adresowane do wyróżniającej się w nauce młodzieży z małych miast i wsi, studiującej na kierunkach ekonomicznych wyższych uczelni niepaństwowych oraz w prywatnych szkołach biznesu. W latach 2001-2014 przyznano łącznie blisko 7 tysięcy takich stypendiów.

Jak wynika z przeprowadzonych wśród stypendystów pomostowych badań, 94 procent absolwentów programu uważa, że stypendium w znacznym stopniu wpłynęło na poprawę ich sytuacji materialnej w czasie studiów. Z badań stypendystów I i II roku wynika, że dla ponad 80 procent z nich stypendium pomostowe zdecydowanie poprawiło sytuację materialną. 90 procent stypendystów kończy studia z dobrymi i bardzo dobrymi wynikami w nauce, 70 procent kończy studia w terminie, zaledwie 4 procent przerwało studia.

Poprzez Program Stypendiów Pomostowych, PAFW wspiera również działania na rzecz rozwoju inicjatyw stypendialnych i wolontariatu prowadzone przez Fundację Dobra Sieć; należą do nich między innymi portal www.mojestypendium.pl - największy w Polsce serwis internetowy poświęcony stypendiom, a także konkurs „Dobre Stypendia" promujący najlepsze programy stypendialne samorządów, uczelni, firm oraz organizacji pozarządowych.

Patronat medialny nad programem sprawuje „Rzeczpospolita" oraz „Forum Akademickie" i „Perspektywy".

UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

4.100.668 USD

w tym 287.150 USD w 2016 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.seniorzywakcji.pl

Program, którego realizacja rozpoczęła się w 2005 roku, ma na celu promowanie działań edukacyjnych i aktywizujących skierowanych do osób starszych oraz promowanie społecznego zaangażowania seniorów, zwłaszcza w relacjach międzypokoleniowych.
Jest on realizowany głównie poprzez wsparcie i promocję inicjatyw społecznych podejmowanych przez seniorów oraz wykorzystanie ich potencjału, wiedzy, doświadczenia i czasu w działaniach na rzecz własnego otoczenia, a także poprzez wsparcie środowiska Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

W ramach konkursu „Seniorzy w Akcji" oferowane są granty i szkolenia dla osób powyżej 60 roku życia, które, samodzielnie lub we współpracy z osobą młodą, chcą realizować działania społeczne i międzypokoleniowe oparte na własnym pomyśle. Adresatami konkursu są zarówno aktywni seniorzy działający w ramach Uniwersytetów Trzeciego Wieku, jak i we współpracy z

innymi organizacjami i instytucjami. Dotychczas dofinansowanych zostało 297 projektów międzypokoleniowych, mobilizujących osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujących wolontariat seniorów. W dziewiątej edycji konkursu prowadzonych jest 31 projektów.

Dotychczas dofinansowanych zostało 297 projektów międzypokoleniowych, mobilizujących osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujących wolontariat seniorów. W dziewiątej edycji konkursu prowadzonych jest 31 projektów.

W ramach wsparcia Uniwersytetów Trzeciego Wieku program oferuje szkolenia, warsztaty oraz możliwość wymiany doświadczeń podczas konferencji dla przedstawicieli UTW. W latach 2004-2012 takie ogólnopolskie spotkania odbyły się w Krakowie, Bydgoszczy, Słupsku, Płocku, Warszawie, Nowym Sączu i Katowicach. W latach 2011-2013 wspartych zostało 14 regionalnych spotkań UTW. Program angażuje się również w ważne dla ruchu UTW wydarzenia - w coroczne Forum III Wieku będące częścią Forum Ekonomicznego w Krynicy, a także Ogólnopolskie Kongresy UTW.

Od 2013 roku Uniwersytety Trzeciego Wieku mogą brać udział w cyklu warsztatów „UTW dla społeczności", wspomagających tworzenie na Uniwersytetach Trzeciego Wieku grup wolontariatu oraz współpracę ze społecznością lokalną. W trzech zakończonych edycjach projektu wzięło udział 30 UTW, kolejne dziesięć uczestniczy w bieżącej, czwartej edycji.

Ponadto, w latach 2005-2008 w ramach konkursu grantowego skierowanego bezpośrednio do Uniwersytetów Trzeciego Wieku, przyznanych zostało 131 dotacji na projekty podnoszące jakość oferty edukacyjnej, w tym na zajęcia z komputerem i Internetem, służące dotarciu z ofertą UTW do szerszego grona seniorów, a także angażujące osoby starsze w działania na rzecz ich lokalnych społeczności, zwłaszcza w formie wolontariatu.

Rozwój społeczności lokalnych

› WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE 20
› DZIAŁAJ LOKALNIE 21
› NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE - SEKTOR 3.0 23
› LIDERZY PAFW 24
› KONKURS „PRO PUBLICO BONO” 25
› PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK 26
› LOKALNE PARTNERSTWA PAFW 28

WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
8.273.002 USD
w tym 820.899 USD w 2016 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:
- Stowarzyszenie Klon/Jawor („TWI")
- Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego („FIMANGO")
- Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich („PROMENGO")
- Instytut Spraw Publicznych („Obywatel i Prawo")

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.ngo.pl
www.frso.pl
www.kursodrom.pl
www.obywateliprawo.pl

Celem programu jest zapewnianie organizacjom pozarządowym i liderom społecznym w Polsce, szczególnie z małych miast i wsi, wsparcia instytucjonalnego poprzez dostęp do informacji, poradnictwa i szkoleń. Sprzyja to poprawie warunków funkcjonowania organizacji trzeciego sektora i podniesieniu jakości zarządzania nimi, co prowadzi do bardziej efektywnego działania i skuteczniejszej realizacji przedsięwzięć społecznych.

Obecnie program przebiega na czterech ścieżkach.

Pierwsza - „Towarzystwo Wzajemnej Informacji" - to system informacji dla organizacji obywatelskich, którego głównym komponentem jest Portal Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl zawierający m.in. bazę około 150 tysięcy organizacji pozarządowych; w 2016 roku Portal odnotował miesięcznie średnio ponad 700 tysięcy wizyt i około 530 tysięcy użytkowników. Na system składają się ponadto Informatorium z Infolinią 801-646-719, badania i publikacje, a także kwartalnik „Trzeci Sektor" wydawany przez Instytut Spraw Publicznych.

Druga ścieżka - „EURO-NGO+" - ma na celu zwiększenie przez organizacje non-profit absorpcji środków Unii Europejskiej. Stanowi kontynuację programu PAFW „EURO-NGO", realizowanego w latach 2003-2006, który przyczynił się do pozyskania przez polskie organizacje pozarządowe wiedzy na temat funduszy strukturalnych oraz podniesienia kompetencji tych organizacji, umożliwiając im skuteczne aplikowanie o środki unijne. Otrzymały one wsparcie w budowaniu partnerstw, rzecznictwie i udziale w procesach planowania funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 oraz obecnie - na lata 2014-2020. Działania informacyjne prowadzone są poprzez serwis www.eu.ngo.pl, zaś działania rzecznicze - przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych (OFOP). Oferta obejmuje również wsparcie eksperckie.

Trzecia ścieżka - „NGO Training" - zawiera dwie części. Pierwsza - „Zarządzanie Finansami w NGO" („FIMANGO") - to szkolenia, poradnictwo i publikacje dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie finansami w organizacjach non-profit, w większości spoza dużych aglomeracji miejskich. Łącznie, w latach 2000-2016, w tego typu szkoleniach wzięło udział ponad 4000 osób reprezentujących ponad 2900 organizacji z całej Polski. Szkolenia realizowane są przez Fundację Rozwoju

Łącznie, w latach 2000-2016, w szkoleniach z zarządzania finansami w organizacjach pozarządowych wzięło udział ponad 4000 osób reprezentujących ponad 2900 organizacji z całej Polski.

Społeczeństwa Obywatelskiego. Druga część, uruchomiona w 2013 roku, to kompleksowa oferta edukacyjna dla menedżerów NGO, składająca się z programu szkoleniowego „PROMENGO", platformy e-learningowej „Kursodrom", z której skorzystało już ponad 3200 osób, oraz warsztatów z zarządzania organizacjami pozarządowymi. Realizatorem tej części jest utworzona przez PAFW Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich.

Czwarta ścieżka stanowiła kontynuację wybranych działań prowadzonych przez Instytut Spraw Publicznych w ramach zakończonego w 2014 roku programu „Obywatel i Prawo", który miał na celu poszerzanie i ułatwianie obywatelom dostępu do pomocy prawnej, a także pomoc w aktywizowaniu obywateli do korzystania ze swych praw w sferze publicznej. Kontynuacja polega na upowszechnianiu dorobku programu, podtrzymaniu działań informacyjnych i wydawniczych, m.in. poprzez portal www.obywateliprawo.pl oraz kwartalnik „Trzeci Sektor", a także monitorowaniu realizacji uregulowań dotyczących poradnictwa prawnego i obywatelskiego.

Ponadto, w ramach programu PAFW jest współorganizatorem corocznego ogólnopolskiego spotkania organizacji wiejskich w Marózie. W spotkaniach służących integracji, wymianie doświadczeń, nabywaniu nowej wiedzy i umiejętności oraz współpracy bierze udział ponad 300 przedstawicieli blisko 160 organizacji z różnych regionów Polski. Organizatorami spotkania są Fundacja Wspomagania Wsi i Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida". PAFW wspiera również prowadzone cyklicznie badania kondycji trzeciego sektora.

DZIAŁAJ LOKALNIE

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

13.325.660 USD

w tym 907.572 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

› Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.dzialajlokalnie.pl

Celem realizowanego od 2000 roku programu jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie, które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia oraz przyczyniają się do budowy kapitału społecznego. W ramach programu oferowana jest pomoc w tworzeniu aktywnych społeczności lokalnych, których członkowie sami definiują własne potrzeby i podejmują wspólne działania. Każda społeczność to inni ludzie, inne zasoby, potrzeby, tradycje i doświadczenia, dlatego „Działaj Lokalnie" wspiera przedsięwzięcia o zróżnicowanym charakterze.

Dotacje przyznawane są na poziomie lokalnym w otwartych konkursach grantowych organizowanych raz w roku przez sieć Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL), która obejmuje stowarzyszenia oraz fundacje z miejscowości do 50 tysięcy mieszkańców, działające na terenie od czterech gmin do kilku powiatów. Sieć ODL sukcesywnie powiększa się - od 15 ośrodków w 2004 roku do 67 organizacji obecnie i obejmuje swoim zasięgiem ponad 600 gmin. W każdym województwie działają co najmniej dwa Ośrodki Działaj Lokalnie. Nawiązują one współpracę z innymi organizacjami pozarządowymi, a także lokalnymi władzami i przedsiębiorcami. Nowe ODL wyłaniane są w otwartym naborze przez Komisję Konkursową. Beneficjentami konkursów lokalnych są organizacje pozarządowe i nieformalne grupy obywatelskie, w imieniu których wnioski mogą składać organizacje oraz instytucje publiczne (szkoły, domy kultury, biblioteki), działające w miejscowościach do 20 tysięcy mieszkańców.

W trzech pierwszych edycjach „Działaj Lokalnie", od 2000 roku, w ogólno-

polskich konkursach grantowych wsparto 356 projektów przy zaangażowaniu ponad 1 miliona dolarów ze środków PAFW. W 2004 roku dodatkowo uruchomione zostały lokalne konkursy, za pośrednictwem Lokalnych Organizacji Grantowych (obecnie nazywanych Ośrodkami Działaj Lokalnie). W latach 2004-2012 dofinansowano łącznie 99 projektów w konkursach ogólnopolskich, a 4886 dotacji przyznano za pośrednictwem sieci Ośrodków Działaj Lokalnie. W ramach VIII edycji programu, w dwóch konkursach grantowych, w 2013 i 2014 roku, w przyznano 1581 dotacji. W IX edycji programu przyznanych zostało 1720 dotacji.

W realizację ponad 8600 projektów zaangażowanych było łącznie prawie 3,5 miliona uczestników, w tym ponad 200 tysięcy wolontariuszy. Wspólnym mianownikiem dofinansowanych projektów jest lokalna aktywność.

Dotychczas w realizację ponad 8600 projektów zaangażowanych było łącznie prawie 3,5 miliona uczestników, w tym ponad 200 tysięcy wolontariuszy. Dofinansowane inicjatywy dotyczą głównie wzmacniania współpracy wśród lokalnej społeczności, tworzenia nowych możliwości rozwoju osobistego i spędzania wolnego czasu, a także podnoszenia atrakcyjności regionu.

Wspólnym mianownikiem dofinansowanych projektów jest lokalna aktywność, dzięki której mieszkańcy nabywają nowe umiejętności, uczą się lepiej samoorganizować oraz reagować na nowe problemy. Dla realizatorów wspieranych inicjatyw organizowany jest konkurs „Opowiedz…", w którym nagradzane są najciekawsze formy promowania i komunikowania podejmowanych działań. Zwycięskie prace ze wszystkich edycji konkursu można obejrzeć na stronie internetowej programu. Od kilku lat organizowany jest również konkurs, w którym dofinansowywane są najbardziej kreatywne pomysły na przeprowadzenie kampanii o możliwości przekazania 1% podatku na organizację pozarządową posiadającą status OPP.

Podnoszeniu jakości pracy Ośrodków Działaj Lokalnie służą szkolenia, warsztaty, spotkania regionalne, wizyty studyjne, oraz webinaria które pozwalają na wymianę dobrych praktyk, podnoszenie wiedzy i kompetencji oraz zacieśniają współpracę wewnątrz sieci. Ośrodki Działaj Lokalnie w najwyższym stopniu spełniające standardy w realizacji programu otrzymują certyfikaty, będące formą docenienia ich za szczególne zaangażowanie i profesjonalizm w prowadzeniu działań służących rozwojowi i aktywizacji społeczności lokalnych, stanowiących wzór dla innych organizacji. Dotychczas certyfikatami uhonorowane zostały 24 Ośrodki.

Ośrodki Działaj Lokalnie wykorzystują zdobyte w programie doświadczenia, m.in. angażując się w inne przedsięwzięcia Fundacji, takie jak „Lokalne Partnerstwa PAFW", gdzie mogą pełnić rolę liderów koalicji składających się z różnych uczestników programów Fundacji, którzy wspólnie realizują projekty społeczne odpowiadające na potrzeby ich społeczności. To także program „Liderzy PAFW", w którym przedstawiciele ODL uczestniczą zarówno jako liderzy, jak i tutorzy, czy też „Nowe Technologie Lokalnie", w którym m.in. współtworzą sieć mobilnych doradców wspierających inne organizacje w korzystaniu z ICT.

W 2016 roku uruchomiona została Szkoła Lokalnych Doradców „FIMANGO" - inicjatywa wykorzystująca zasoby programów PAFW „Działaj Lokalnie" oraz „Zarządzanie Finansami w Organizacjach Pozarządowych" (FIMANGO). Jest to intensywny program szkoleniowy podnoszący kompetencje przedstawicieli ODL w zakresie świadczenia usług poradniczych z zarządzania finansami dla mniejszych, lokalnych organizacji z nimi współpracujących. Ponadto, w minionym roku została powołana Rada Doradcza ds. Rozwoju Sieci ODL, składająca się z przedstawicieli najbardziej doświadczonych, certyfikowanych ODL oraz dwóch niezależnych ekspertów.

Doświadczenia „Działaj Lokalnie" są także przenoszone na grunt ukraiński w ramach projektu Global Challanges Local Solutions współfinansowanego przez PAFW w programie „Przemiany w Regionie" (RITA). Projekt realizowany jest przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce we współpracy z ukraińską Fundacją Ednania i ma na celu inicjację na Ukrainie sieci organizacji pozarządowych wzorowanej na ODL.

W ramach „Działaj Lokalnie" PAFW wspiera konkurs o tytuł „Dobroczyńcy Roku" i sprawuje patronat nad kategorią „Zaangażowanie lokalne" promującą aktywność społeczną przedsiębiorstw, które we współpracy z ODL przyczyniają się do trwałych zmian w lokalnych społecznościach. Fundacja jest także partnerem głównym Konkursu „Społecznik Roku", organizowanego przez tygodnik „Newsweek Polska" (partnerem merytorycznym jest ARFP), którego celem jest nagradzanie obywatelskich postaw oraz promowanie aktywności pojedynczych osób i stojących za nimi organizacji w rozwiązywaniu różnych problemów społecznych. W ramach programu Fundacja wspiera również plebiscyt „Gwiazdy Dobroczynności" organizowany przez ARFP, w którym osoby publiczne nagradzane są za swoją działalność charytatywną.

NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE - SEKTOR 3.0

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

1.628.878 USD

w tym 344.770 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

› Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.sektor3-0.pl

Realizowany od 2012 roku program stanowi kontynuację wcześniejszych działań PAFW wspierających wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w rozwoju lokalnym. Jego głównym celem jest podniesienie wiedzy oraz umiejętności działaczy i pracowników organizacji pozarządowych, w szczególności z małych społeczności lokalnych, w zakresie skutecznego wykorzystania ICT w codziennej pracy, co służy zwiększeniu zasięgu i efektywności ich działań.

Realizacja programu została poprzedzona szeregiem analiz, które przeprowadziła Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia", a także konsultacjami z ekspertami krajowymi i zagranicznymi. Zebrano i udostępniono informacje na temat stanu zaawansowania organizacji pozarządowych w dziedzinie wykorzystywania ICT, z uwzględnieniem poziomu wiedzy i kompetencji ich kadr w tym zakresie.

W ramach programu przeprowadzono szkolenia tematyczne dla organizacji pozarządowych prezentujące przykłady wykorzystania nowoczesnych technologii w komunikacji, marketingu, czy zarządzaniu. Następnie niektóre z tych organizacji otrzymały dotacje na zakup sprzętu i oprogramowania, a także na projekty, których celem było praktyczne zastosowanie ICT w działalności trzeciego sektora. Na ofertę programu składa się również Sieć Mobilnych Doradców ICT - 80 specjalistów świadczących bezpłatne usługi szkoleniowe i wsparcia technologicznego na rzecz lokalnych organizacji pozarządowych. Dotychczas Mobilni Doradcy udzielili ponad 3000 porad, a z ich pomocy skorzystało blisko 2000 przedstawicieli organizacji pozarządowych z całej Polski.

Program zawiera także komponent finansowy w postaci Funduszu wspierającego tworzenie nowych narzędzi ICT, które mogą być następnie wykorzystywane przez organizacje non-profit.

Dotychczas Mobilni Doradcy udzielili ponad 3000 porad, a z ich pomocy skorzystało blisko 2000 przedstawicieli organizacji pozarządowych z całej Polski. W spotkaniach TechKlubów, w 16 miastach Polski, uczestniczyło przeszło 12 tysięcy osób.

Szczególny nacisk jest położony na dostarczenie wiedzy umożliwiającej identyfikowanie potencjalnych obszarów zastosowania technologii informacyjnych w organizacjach pozarządowych. Służy temu m.in. uruchomiona w 16 miastach Polski sieć TechKlubów, w ramach których odbywają się cykliczne spotkania przedstawicieli NGOs, biznesu, samorządu i świata nauki, służące dzieleniu się doświadczeniem w zakresie praktycznego wykorzystania nowoczesnych technologii. Od 2012 roku w spotkaniach TechKlubów uczestniczyło przeszło 12 tysięcy osób.

Ważną rolę w programie odgrywają międzynarodowe konferencje „Sektor 3.0". Wydarzenia te gromadzą przedstawicieli organizacji pozarządowych, specjalistów ICT z biznesu, polityków, naukowców oraz ekspertów z zagranicy (m.in. z USA, Wielkiej Brytanii, Korei Południowej, Indii) - stanowią platformę wymiany informacji na temat współczesnych trendów wykorzystania ICT w działalności społecznej. W latach 2012-2016, w pięciu edycjach organizowanej rokrocznie w Warszawie Konferencji „Sektor 3.0" wzięło udział ponad 2600 osób.

LIDERZY PAFW

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
3.990.241 USD
w tym 301.577 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Fundacja Szkoła Liderów

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.liderzy.pl

Celem programu, realizowanego przez Fundację Szkoła Liderów, jest wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób podejmujących działania na rzecz swoich społeczności, głównie poprzez wykorzystanie metody tutoringu, polegającej na stałej współpracy lokalnego lidera z doświadczonym tutorem.

Program jest skierowany do aktywnych uczestników projektów finansowanych w ramach różnych programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, a zwłaszcza: „Działaj Lokalnie", „Równać Szanse", „English Teaching", „Przemiany w Regionie (RITA)", „Lokalne Partnerstwa PAFW" i Programu Rozwoju Bibliotek.

Zasadnicza część programu to trwająca 12 miesięcy współpraca lidera z tutorem oraz cykl szkoleń dostosowany do potrzeb oraz priorytetów ich uczestników, na który składają się przede wszystkim planowanie własnego rozwoju, budowanie zespołu, kierowanie organizacją, komunikacja, angażowanie otoczenia i budowanie partnerstwa lokalnego. Nabyte podczas udziału w programie umiejętności mają pomóc liderom w podejmowanych przez nich działaniach na rzecz lokalnych społeczności.

Istotnym komponentem programu jest oferta dla absolwentów - inicjatywa

„Alumni", której celem jest współpraca i wymiana doświadczeń. Umożliwia ona m.in. uczestnictwo w spotkaniach ze znanymi osobami życia publicznego, udział w warsztatach dostosowanych do potrzeb alumnów, a także możliwość uzyskania dotacji z funduszu inicjatyw absolwenckich na realizację projektów liderskich. Dzięki subskrypcji elektronicznego newslettera absolwenci regularnie otrzymują informacje o bieżących działaniach prowadzonych w ramach programu.

Efekty dotychczasowych jedenastu edycji programu to podniesienie kwalifikacji 541 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie ponad 60 specjalistów w zakresie stosowania metody tutoringu.

Wymiana doświadczeń pomiędzy liderami jest także możliwa poprzez rokroczne spotkania uczestników oraz portale społecznościowe.

Od 2008 roku, w ramach International Visitor Leadership Program i we współpracy z Ambasadą USA w Polsce, organizowane są wizyty studyjne wybranych liderów w Stanach Zjednoczonych. W 2016 roku kolejna grupa liderów i tutorów wzięła udział w takiej wizycie.

Efekty dotychczasowych jedenastu edycji programu to podniesienie kwalifikacji 541 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie ponad 60 specjalistów w zakresie stosowania metody tutoringu. W obecnej dwunastej edycji programu, rozpoczętej w 2016 roku, uczestniczy 41 liderów i 11 tutorów.

KONKURS „PRO PUBLICO BONO"

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.441.979 USD

w tym 21.304 USD w 2016 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- Fundacja Konkurs „Pro Publico Bono" (2000-2014)
- Stowarzyszenie Gazet Lokalnych

Konkurs na Najlepszą Inicjatywę Obywatelską „Pro Publico Bono" został zainicjowany w 1999 roku przez Premiera Jerzego Buzka. Od 2000 r. Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności była fundatorem nagród konkursowych.

Celem Konkursu, w który zaangażowała się Fundacja Wolności było wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez coroczne wyłanianie i promocję najbardziej wartościowych działań organizacji pozarządowych - w skali kraju, regionu, a zwłaszcza lokalnej społeczności - realizowanych w zakresie edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i charytatywnej, rozwoju środowiska i regionu, a także dyplomacji społecznej i integracji europejskiej.

Kapituła (jej pierwszym honorowym przewodniczącym był Jan Nowak-Jeziorański†) przy ocenie zgłaszanej inicjatywy brała pod uwagę jej społeczne znaczenie, innowacyjność, wpływ na rozwój i konkurencyjność miejscowości, efektywność oraz przejrzystość wykorzystania środków społecznych. Ponadto Kapituła uwzględniała stabilność instytucjonalną danej organizacji, przestrzeganie etycznych metod w działaniu, a także jakość współpracy z administracją publiczną oraz innymi instytucjami. Wyróżnione organizacje otrzymywały nagrody pieniężne, które najczęściej służyły im w kontynuacji podejmowanych przedsięwzięć.

W ramach programu, w 2007 roku, PAFW została fundatorem Nagrody im. Bolesława Wierzbiańskiego dla redakcji lokalnych tytułów prasowych. Do 2011 roku Nagroda była przyznawana przez Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, obecnie jej gospodarzem jest Stowarzyszenie Gazet Lokalnych. W 2016 r. Nagrodę im. Bolesława Wierzbiańskiego przyznano redakcji „Gazety Jarocińskiej", zaś w roku 2017 uhonorowano nią „Tygodnik Podhalański".

Poprzez program Fundacja wspierała również Kongres Obywatelski

organizowany przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Wydarzenie, odbywające się rokrocznie od 2005 roku, jest unikalną formą zaangażowania obywateli w dialog o kierunkach rozwoju państwa, kondycji społeczeństwa i dobru wspólnym. Tym samym służy wzmacnianiu i aktywizowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Kongres ma charakter otwarty i co roku gromadzi ponad tysiąc osób, w tym przedstawicieli administracji centralnej i samorządowej, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych, organizacji studenckich, środowisk biznesu, a także społeczności lokalnych. W przeprowadzonym w listopadzie 2016 r. jedenastym Kongresie Obywatelskim, który odbywał się pod hasłem "Polska jutra. W kierunku dojrzałości", wzięło udział ponad 1200 uczestników. Partnerem merytorycznym sesji tematycznej zatytułowanej „Jak budować wspólnoty lokalne w oparciu o tożsamość, interesy, czy wspólne projekty?" był program „Lokalne Partnerstwa PAFW".

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
3.877.231 USD
w tym 506.103 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.biblioteki.org
www.frsi.pl
www.labib.pl

Program został skierowany do bibliotek publicznych wraz z filiami w gminach wiejskich, wiejsko-miejskich oraz w miastach do 20 tysięcy mieszkańców. Jego główny cel to wspieranie bibliotek w przekształcaniu się w nowoczesne, wielofunkcyjne centra dostępu do informacji, kultury i edukacji, animujące także aktywność obywatelską. Dzięki wsparciu, jakie otrzymało blisko 4 tysiące placówek bibliotecznych, mieszkańcy wsi i małych miast zyskali szansę na poprawę jakości swojego życia. Istotną częścią programu jest wzmacnianie kompetencji i prestiżu zawodowego bibliotekarzy.

Do kwietnia 2015 roku Program Rozwoju Bibliotek był prowadzony w ramach partnerstwa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Fundacji Billa i Melindy Gatesów. Stanowił on część szerszego przedsięwzięcia „Global Libraries"; w wybranych krajach Fundacja Gatesów tworzyła partnerstwa w celu zapewnienia obywatelom bezpłatnego dostępu do technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez sieć bibliotek publicznych.

W 2008 roku PAFW powołał do życia Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, z którą wspólnie opracował szczegółowy plan wsparcia dla polskich bibliotek, poprzez m.in. zapewnienie im sprzętu komputerowego i oprogramowania, a także organizację szkoleń dla bibliotekarzy. PAFW podpisał wówczas również Porozumienie o Współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które uruchomiło wieloletni program „Biblioteka+" realizowany przez Instytut Książki. Cele obydwu przedsięwzięć były zbliżone, stąd Fundacja oraz MDKiN zamierzały tak je kształtować, aby mogły się wzajemnie wzmacniać i uzupełniać.

Właściwa realizacja Programu Rozwoju Bibliotek rozpoczęła się w 2009 roku. Nabór uczestników odbywał się w drodze konkursu w trzech rundach. Do pierwszej rundy zakwalifikowano 1873 placówki biblioteczne. W drugiej rundzie, w 2011 roku, programem objęte zostały kolejne 1454 placówki. W 2013 roku odbył się nabór do trzeciej rundy, której realizacja było możliwa dzięki efektywnemu zarządzaniu środkami przekazanymi przez Fundację Gatesów oraz dodatkowemu wkładowi finansowemu PAFW. Łącznie programem objęto 3808 placówek bibliotecznych z ponad 1250 gmin, co stanowi blisko 60 procent bibliotek zlokalizowanych na terenach wiejskich i w małych miastach.

Uczestnicy programu otrzymali wsparcie merytoryczne poprzez szkolenia (m.in. warsztaty planowania pracy biblioteki, szkolenia informatyczne i specjalistyczne profilujące dalszy rozwój biblioteki, z uwzględnieniem potrzeb lokalnej społeczności) oraz wsparcie technologiczne w postaci nowoczesnego sprzętu komputerowego (komputerów stacjonarnych, laptopów, tabletów, urządzeń wielofunkcyjnych, drukarek, projektorów multimedialnych i aparatów cyfrowych), a także oprogramowanie przekazane bezpłatnie przez firmę Microsoft. Placówki biblioteczne miały również możliwość aplikowania o granty na dofinansowanie działań ujętych w planach rozwoju bibliotek, wzbogacających oraz rozszerzających ich ofertę, np. o kursy z obsługi komputera i Internetu, spotkania z ciekawymi ludźmi, czy organizację wystaw. Ponadto mogły uzyskać finansowanie na organizację spotkań współpracujących ze sobą placówek, celem integracji lokalnego środowiska bibliotekarzy i wymiany doświadczeń. W efekcie biblioteki pełnią obecnie w swoich miejscowościach funkcję „trzeciego miejsca" - miejsca spotkań otwartego dla wszystkich.

Program wsparło Krajowe Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Bibliotek, w skład którego weszło ponad stu przedstawicieli świata nauki, sztuki, gospodarki, mediów, polityki oraz sektora pozarządowego. Ponadto FRSI zawarła 16 porozumień regionalnych z władzami wojewódzkimi w całej Polsce, których celem jest promocja idei modernizacji bibliotek publicznych w małych miejscowościach. Partnerstwa na rzecz rozwoju bibliotek zawierane były także na poziomie gmin. Mają one formułę otwartą, uczestniczą w nich samorządy i inne instytucje ważne dla życia lokalnego - szkoły, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze, media, a także lokalni liderzy.

Do kwietnia 2015 roku program był prowadzony w ramach partnerstwa PAFW oraz Fundacji Billa i Melindy Gatesów. Łącznie objął swoim zasięgiem 3808 placówek bibliotecznych z ponad 1250 gmin, co stanowi blisko 60 procent bibliotek zlokalizowanych na terenach wiejskich i w małych miastach.

Promocji bibliotek służyły kampanie społeczne, takie jak ogólnopolska akcja „Biblioteka. Miejsce czytania, miejsce działania", konkurs internetowy „Spotkajmy się w bibliotece", czy odbywający się od 2010 roku doroczny ogólnopolski kongres bibliotek publicznych, z każdorazowym udziałem ponad 400 uczestników, przede wszystkim z małych miejscowości. Rozwijana jest także inicjatywa LABiB obejmująca sieć kilkudziesięciu bibliotekarzy-innowatorów, którzy za pośrednictwem portalu społecznościowego LABIB.pl upowszechniają dobre praktyki działań podejmowanych przez biblioteki.

W działalność na rzecz placówek bibliotecznych włączone były organizacje trzeciego sektora, m.in. Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacja Ośrodka KARTA, Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego oraz Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę". Przygotowały one dla bibliotek ciekawe propozycje wspólnego działania i poszerzania ich usług w ramach oferty „Organizacje pozarządowe bibliotekom". Program Rozwoju Bibliotek obejmował również inicjatywy mające na celu wzmocnienie całego systemu bibliotecznego, m.in. poprzez współpracę z Biblioteką Narodową, wojewódzkimi bibliotekami publicznymi oraz Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich.

W 2012 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, FRSI oraz Orange Polska zawarły istotne dla Programu Rozwoju Bibliotek porozumienie przedłużające na kolejne trzy lata wspólne działania na rzecz internetyzacji bibliotek publicznych w Polsce, które po raz pierwszy zostało podpisane w 2009 roku. Orange Polska zobowiązała się wtedy zapewnić wszystkim bibliotekom publicznym w Polsce bezpłatne podłączenie do Internetu w technologii kablowej bądź w systemie bezprzewodowym o najwyższej możliwej przepływności łącza w danej lokalizacji, a także zwolnienie z opłat abonamentowych. Z oferty tej skorzystało łącznie ok. 3500 placówek bibliotecznych.

W 2012 roku, za realizację PRB, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego otrzymała „E-Inclusion Award 2012", przyznawaną przez Komisję Europejską w konkursie promującym dobre praktyki w korzystaniu z nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu.

Po trzech latach realizacji programu Pracowania Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia" przeprowadziła badania ilościowe i jakościowe w gminach objętych programem, aby zdiagnozować, jakie korzyści przynosi Polakom korzystanie z bibliotek. Wyniki badań przedstawione zostały w raporcie „Po co Polakom biblioteki?". Wpływ programu na uczestniczące w nim biblioteki został również przeanalizowany w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego i opisany w badaniu „Co się zmieniło w bibliotekach", opublikowanym w 2014 r. Jego wyniki pokazały, między innymi, że biblioteki coraz częściej

pełnią funkcję „trzeciego miejsca" - przyjaznego, otwartego dla wszystkich, a także stały się ważnym miejscem dostępu do nowych technologii - aż 37 procent użytkowników komputerów w placówkach bibliotecznych po raz pierwszy skorzystało z Internetu właśnie w bibliotece.

PRB był dotychczas finansowany głównie z grantu w wysokości 31 milionów dolarów, przekazanego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności przez Fundację Gatesów. Firma Microsoft przekazała bezpłatnie bibliotekom - zarówno uczestnikom, jaki i placówkom nie biorącym udziału w Programie Rozwoju Bibliotek - oprogramowanie o łącznej wartości ok. 18 milionów dolarów. Realizacja programu we współpracy z Fundacją Gatesów zakończyła się w marcu 2015 roku.

Wsparcie dla bibliotek jest kontynuowane w ramach strategii umacniania trwałości efektów Programu Rozwoju Bibliotek. Służy to utrwaleniu zmian w sposobie funkcjonowania polskich bibliotek publicznych, w szczególności na terenach wiejskich i w małych miastach, aby jeszcze silniej przyczyniały się do rozwoju lokalnych społeczności, a także wzmocnieniu długofalowych efektów, takich jak upowszechnienie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, ułatwienie mieszkańcom małych miejscowości dostępu do informacji, wiedzy, kultury i edukacji oraz pobudzanie do aktywności społecznej. Działania podejmowane obecnie w ramach programu obejmują szkolenia i kursy e-learningowe dla pracowników bibliotek oraz ich lokalnych partnerów, granty na poszerzenie możliwości technologicznych wybranych placówek bibliotecznych, wspieranie sieciowania i współpracy dla rozwoju społeczności lokalnej, a także tworzenie i rozwijanie inkubatorów innowacji bazujących na infrastrukturze bibliotek.

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
1.917.457 USD
w tym 161.379 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.lokalnepartnerstwa.org.pl

Celem przedsięwzięcia jest inicjowanie i rozwój współpracy między uczestnikami rożnych programów PAFW na rzecz tworzenia partnerstw mających realizować projekty ważne dla lokalnych społeczności. W podejmowanych działaniach wykorzystywana jest metoda animacji społeczności lokalnych służąca budowaniu dobra wspólnego w oparciu o przeprowadzoną wcześniej diagnozę społeczną.

Dzięki różnorodnej ofercie programowej PAFW w wielu gminach w Polsce przeprowadzono projekty, których uczestnicy zdobyli doświadczenia i wypracowali zasoby stwarzające szansę na wyzwolenie dodatkowej energii obywatelskiej. Program „Lokalne Partnerstwa PAFW" stwarza beneficjentom takich projektów możliwość podejmowania partnerskich przedsięwzięć wykorzystujących ten potencjał w działaniach przynoszących korzyści członkom lokalnych społeczności, a jednocześnie przyczyniających się do dalszego umacniania lokalnego kapitału społecznego poprzez synergię doświadczeń i rezultatów wielu inicjatyw. Powstają partnerstwa składające się beneficjentów programów PAFW - tworzą oni Grupę Inicjatywną stanowiącą trzon koalicji. Dołączają do niej samorządy, firmy, lokalne media oraz organizacje pozarządowe i instytucje, które dotychczas nie brały udziału w programach Fundacji. Od IV edycji programu, liderami partnerstw mogą być również organizacje uczestniczące w jednym z następujących programów Fundacji: „English Teaching", „Równać Szanse", „Szkoła Ucząca Się", „Liderzy PAFW", Program Rozwoju Bibliotek oraz „Przemiany w Regionie" (RITA). W realizację projektów zaangażowani są liczni mieszkańcy gmin i wolontariusze.

W trzech pierwszych edycjach programu (w latach 2009-2013) przyznano dotacje inicjatywom zgłoszonym przez 22 partnerstwa. Były one realizowane w 49 gminach różnych regionów Polski.

Z udziałem ponad 330 partnerów udało się, między innymi, zmienić regulacje prawne w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w Żywcu, utworzyć pierwsze młodzieżowe radio internetowe w Nidzicy oraz lokalną, internetową telewizję obywatelską w Grodzisku Mazowieckim, zagospodarować publiczny park w Biłgoraju i stworzyć na jego terenie wspólną przestrzeń dla mieszkańców.

W V edycji programu, rozpoczętej w 2016 roku, zawiązało się 8 partnerstw działających na obszarze 12 gmin. Łącznie we wszystkich edycjach zawiązało się 38 partnerstw, które swoim zasięgiem obejmują 85 gmin i prowadzą działania z zaangażowaniem blisko 500 partnerów.

W czwartej edycji programu, która zakończyła się w grudniu 2015 r., dofinansowano projekty ośmiu partnerstw aktywnych na terenie 24 gmin. Dzięki partnerskim działaniom udało się stworzyć powiatowe centrum wolontariatu w Dębicy, grupę rekonstrukcyjną w Stoczku Łukowskim, PKS-y - Przystanki Kulturalno-Społeczne w Ełku oraz Młodzieżowe Rady Sołeckie w Staszowie. W Strachówce powstała „Rzeczpospolita Norwidowska", w Supraślu organizowano cykliczne kawiarenki obywatelskie, podczas których mieszkańcy zaprojektowali wspólną przestrzeń, w Dolinie Baryczy udało się wypromować lokalny produkt - karpia, a w Trzcielu powróciła tradycja organizacji jarmarków rozmaitości. Dzięki dodatkowemu wsparciu finansowemu PAFW, partnerstwa te kontynuują podjęte działania oraz pracują nad strategią utrwalania i usamodzielniania rezultatów swoich przedsięwzięć.

W V edycji programu, rozpoczętej w 2016 roku, zawiązało się 8 partnerstw działających na obszarze 12 gmin. W ramach realizowanych projektów powstaje między innymi szlak jabłkowy w Warce, sieć miejsc przyjaznych młodzieży na Podkarpaciu, Centrum Aktywności „Wulkan" w Złotoryi oraz Młodzieżowa Straż Leśna w Niemcach.

Łącznie we wszystkich edycjach zawiązało się 38 partnerstw, które swoim zasięgiem obejmują 85 gmin i prowadzą działania z zaangażowaniem blisko 500 partnerów.

Program popularyzuje metodę animacji społeczności lokalnych, która wypracowana została we współpracy z ekspertami z Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia". Metoda zaprezentowana została w publikacji „Jak budować dobro wspólne? Poradnik dla działających lokalnie". W wydanej w 2015 roku publikacji „Jak lokalnie budować partnerstwa?" znajdują się natomiast teksty ekspercie na tematy istotne dla zawiązywania koalicji i ich trwałości, zilustrowane przykładami z realizacji projektów. Wzmacnianiu trwałości partnerstw i wymianie doświadczeń służą cykliczne warsztaty regionalne, seminaria oraz elektroniczny biuletyn programu współtworzony przez członków partnerstw.

Do absolwentów programu skierowana jest oferta pod nazwą „Pracownia Dobra Wspólnego", której celem jest upowszechnianie współpracy społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego, popularyzowanie metody animacji społeczności lokalnych, a także wzmacnianie trwałości dotychczas zawiązanych partnerstw. W ramach inicjatywy oferowane jest wsparcie eksperckie, regularne zjazdy absolwentów, szkolenia oraz webinaria, a także dostęp do bazy materiałów. Najbardziej aktywni uczestnicy tworzą „Społeczność Animatorów", którzy nie tylko pracują nad doskonaleniem metody animacji i rozwijaniem narzędzi aktywizacji społeczności lokalnych, ale również wspierają proces powstawania nowych partnerstw w miejscach dotychczas nieobjętych programem.

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

› **STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA** 31

› **PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)** 32

› **STUDY TOURS TO POLAND (STP)** 33

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
12.007.319 USD
w tym 650.410 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Fundacja Liderzy Przemian

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.kirkland.edu.pl
www.leadersofchange.pl

Program, rozpoczęty w 2000 roku, ma na celu przekazywanie polskich doświadczeń w zakresie transformacji ustrojowej oraz integracji europejskiej przedstawicielom krajów Europy Wschodniej, a także Zakaukazia i Azji Centralnej poprzez dwusemestralne studia uzupełniające na polskich uczelniach. Aktualnie program jest adresowany do kandydatów z Ukrainy, Rosji, Białorusi, a także Mołdawii, Gruzji, Armenii, Azerbejdżanu, Kazachstanu i Kirgistanu.

W ramach indywidualnych programów edukacyjnych stypendyści studiują między innymi wybrane aspekty ekonomii i zarządzania, administracji publicznej i biznesu, prawa, nauk społecznych i politycznych, dziennikarstwa, zarządzania NGO, czy zarządzania w kulturze.

Stypendium rozpoczyna się kursem przygotowawczym, którego celem jest przekazanie i usystematyzowanie wiedzy z zakresu historii, sytuacji politycznej i społecznej Polski. Następnie stypendyści realizują swoje indywidualne programy na uczelniach Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia i Lublina, przygotowując pod kierunkiem opiekunów naukowych prace semestralne i dyplomowe. Organizowane są zjazdy integracyjno-merytoryczne, a także staże w instytucjach państwowych (np. w Sądzie Najwyższym, Narodowym Banku Polskim, czy urzędach marszałkowskich), pozarządowych oraz prywatnych. Dodatkowym elementem programu są zajęcia z zakresu realizacji projektów społecznych i pracy zespołowej.

Pilotażową ścieżką w ramach programu jest - uruchomiony we wrześniu 2016 roku - Kirkland Research Program. Jest to oferta jednosemestralnych staży badawczo-naukowych dla osób z ugruntowaną pozycją naukową z krajów objętych programem. Efektem indywidualnej pracy pod kierunkiem opiekuna naukowego ma być przygotowanie przez stażystę artykułu naukowego.

Rokrocznie w programie uczestniczy około 45 stypendystów. W latach 2000-2016 program ukończyło 699 osób z jedenastu krajów, w tym 373 z Ukrainy, 137 z Białorusi, 47 z Gruzji, 43 z Rosji, 25 z Armenii, 19 z Mołdawii, 18 z Kazachstanu, 12 z Litwy, 10 ze Słowacji, 8 z Kirgistanu i 7 z Azerbejdżanu. Najpopularniejszym kierunkiem wśród stypendystów są ekonomia i zarządzanie oraz prawo, dużym zainteresowaniem cieszą się także nauki społeczne, dzien-

Rokrocznie w programie uczestniczy około 45 stypendystów. W latach 2000-2016 program ukończyło 699 osób z jedenastu krajów, w tym 373 z Ukrainy, 137 z Białorusi, 47 z Gruzji, 43 z Rosji, 25 z Armenii, 19 z Mołdawii, 18 z Kazachstanu, 12 z Litwy, 10 ze Słowacji, 8 z Kirgistanu i 7 z Azerbejdżanu.

nikarstwo, nauki polityczne i stosunki międzynarodowe. Najliczniejszą grupę zawodową stanowili pracownicy wyższych uczelni oraz urzędnicy i eksperci.

W obecnej edycji (2016/17) bierze udział 46 osób reprezentujących 8 krajów. Najliczniejszą grupę stanowią obywatele Ukrainy (25 osób), pozostali pochodzą z Białorusi, Rosji, Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji, Mołdawii i Kirgistanu. Przeważają prawnicy, ekonomiści, dziennikarze, a także pracownicy administracji samorządowej i działacze organizacji pozarządowych.

Po zakończeniu programu z jego absolwentami utrzymywany jest regularny kontakt - dzięki biuletynowi, zjazdom absolwentów oraz poprzez stronę internetową www.kirkland.edu.pl. Zjazdy absolwentów, odbywające się co 3-4 lata, służą podtrzymywaniu więzi ich uczestników z Polską oraz między sobą, a także nawiązywaniu nowych kontaktów. Są również okazją do pogłębienia wiedzy Kirklandystów o Polsce, Unii Europejskiej oraz do dyskusji na temat możliwych kierunków przemian w krajach regionu. Byli stypendyści korzystają ze wsparcia Koordynatora Projektów Poststypendialnych, którego rolą jest pomoc absolwentom w utrzymywaniu kontaktów z Polską, a także w podejmowaniu przez nich wspólnych przedsięwzięć, takich jak krajowe stowarzyszenia absolwenckie.

W latach 2001-2013 Realizatorem Programu była Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta. Następnie, do roku 2016, program był realizowany przez Fundację Edukacja dla Demokracji.

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
13.334.204 USD
w tym 685.773 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Fundacja Edukacja dla Demokracji

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.programrita.org

Rozpoczęty w 2000 roku program jest adresowany do organizacji pozarządowych oraz instytucji edukacyjnych, które chcą dzielić się polskimi doświadczeniami w zakresie przemian społeczno-gospodarczych z partnerami w krajach Europy Wschodniej, a także Zakaukazia i Azji Centralnej.

Poprzez otwarte konkursy grantowe dla polskich organizacji pozarządowych, przyznawane są dotacje na projekty mające na celu przekazywanie polskich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działań społecznych, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów. Maksymalna wysokość dotacji wynosi 12,5 tys. dolarów. Rocznie przyznawanych jest około 40 grantów.

W ramach programu organizacje mogą również ubiegać się o małe granty wyjazdowe z przeznaczeniem m.in. na konsultację projektu z partnerem zagranicznym przed złożeniem wniosku, wzmocnienie współpracy z organizacją partnerską, czy ewaluację zrealizowanego projektu. W ramach specjalnej ścieżki grantowej dotacje z programu „RITA" mogą być dofinansowaniem większego projektu, na który organizacja otrzyma dotację z innych źródeł - polskich lub zagranicznych. Projekty muszą być zbieżne pod względem obszaru geograficznego i tematycznego

z celami i zakresem programu „RITA".

Ponadto, w ramach programu, polskim organizacjom pozarządowym i szkołom oferowane są szkolenia oraz wsparcie eksperckie, a także pomoc w ustanawianiu kontaktów i rozwoju współpracy z partnerami z zagranicy. Co dwa lata pod hasłem „Ambasadorzy Przemian w Regionie" odbywa się spotkanie grantobiorców programu „RITA". Wymianie informacji między organizacjami i liderami społecznymi służy także portal społecznościowy www.civicportal.org. W jego ramach działa platforma e-learnigowa, na której oferowane są szkolenia dla polskich i zagranicznych NGOs.

W latach 2000-2016 w programie dofinansowano 950 projektów służących przekazywaniu polskich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działań społecznych, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów.

Główny konkurs grantowy jest ogłaszany dwa razy w roku. Aplikacje można składać do połowy marca oraz do połowy października. Z kolei wnioski na granty wyjazdowe oraz o dofinansowanie większych projektów przyjmowane są na bieżąco, do wyczerpania środków.

W latach 2000-2016 w programie „RITA" dofinansowano 950 projektów.

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
5.255.166 USD
w tym 408.168 USD w 2016 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
› Fundacja Liderzy Przemian

WIĘCEJ INFORMACJI:
www.studytours.pl
www.leadersofchange.pl

Uruchomiony w 2004 roku program wizyt studyjnych do Polski skierowany jest do aktywnych studentów i profesjonalistów z krajów Europy Wschodniej. Celem programu jest przybliżenie realiów Polski, a także Unii Europejskiej, a jednocześnie rozwój i wzmocnienie zawodowych i osobistych kontaktów pomiędzy liderami z Europy Wschodniej a ich polskimi gospodarzami.

Oferta dla studentów obejmuje kilkunastodniowe wizyty studyjne w Polsce; mogą w nich brać udział osoby w wieku 18-21 lat z Białorusi, Mołdowy, Ukrainy i Federacji Rosyjskiej (obecnie z obwodu briańskiego, kaliningradzkiego, nowogrodzkiego, leningradzkiego i Sankt-Petersburga). Studenci mają okazję poznać polskie środowiska akademickie, organizacje obywatelskie, spotkać się z liderami życia publicznego, wziąć udział w wykładach, warsztatach, seminariach i imprezach kulturalnych.

Studenci aplikują do udziału w programie indywidualnie. Wizyty odbywają się w mieszanych grupach 10-12-osobowych z różnych państw, dwa razy do roku - wiosną i jesienią. Wizyty są prowadzone przez doświadczone polskie organizacje pozarządowe, wyłaniane w drodze otwartego konkursu. Koordynatorem wizyt studenckich jest Fundacja „Borussia" z Olsztyna.

Oferta dla profesjonalistów jest skierowana do przedstawicieli samorzą-

dów lokalnych, administracji rządowej, centralnych instytucji państwowych, organizacji pozarządowych, mediów, sektora edukacji oraz innych grup zawodowych z Europy Wschodniej, a także z krajów Zakaukazia i Azji Centralnej. Wizyty, których profil oparty jest na dzieleniu się polskim doświadczeniem w zakresie transformacji oraz integracji europejskiej, prowadzone są we współpracy z polskimi organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami administracji centralnej i samorządowej.

Rekrutacja uczestników wizyt studyjnych dla profesjonalistów poprzedzona jest listem intencyjnym kierowanym do biura programu „STP" w Warszawie od zainteresowanych instytucji i organizacji partnerskich z krajów regionu lub od polskich organizacji pozarządowych i innych instytucji.

Łącznie, w latach 2004-2016, w wizytach studyjnych uczestniczyło 8475 osób, w tym 2908 studentów i 5567 profesjonalistów reprezentujących różne środowiska. Corocznie Polskę odwiedza ponad 300 profesjonalistów i ponad 200 studentów.

Łącznie, w latach 2004-2016, w wizytach studyjnych uczestniczyło 8475 osób, w tym 2908 studentów i 5567 profesjonalistów reprezentujących różne środowiska. Corocznie Polskę odwiedza ponad 300 profesjonalistów i ponad 200 studentów.

W ramach programu Fundacja wspiera Warszawską Letnią Akademię Euro-Atlantycką (WEASA) - inicjatywę, będącą wspólnym przedsięwzięciem PAFW, The German Marshall Fund of the United States oraz Fundacji Centrum Europejskie Natolin. Oferta dwutygodniowych zajęć Akademii - prowadzonych w oparciu o kampus natoliński - skierowana jest do ekspertów z krajów Partnerstwa Wschodniego, takich jak analitycy, doradcy polityczni i rządowi, pracownicy think tanków i NGOs, urzędnicy służby cywilnej, czy dziennikarze. Zakres tematyczny Akademii obejmuje transformację systemową, integrację europejską i relacje transatlantyckie. Wiedza przekazywana studentom ma formę wykładów, warsztatów i spotkań z praktykami, z udziałem wybitnych wykładowców, ekspertów z Polski i zagranicy. Łącznie w czterech edycjach WEASA (2013-2016) wzięły udział 174 osoby z krajów Partnerstwa Wschodniego, w tym: 18 osób z Armenii, 13 z Azerbejdżanu, 17 z Białorusi, 35 z Gruzji, 25 z Mołdowy, 66 z Ukrainy.

MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
1.862.013 USD
w tym 150.289 USD w 2016 roku.

Rozpoczęty w 2005 roku program jest przedsięwzięciem o charakterze ekspercko-badawczym. Ma na celu prowadzenie stałych prac analitycznych służących maksymalizowaniu efektywności programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Analizy te m.in. pomagają w określeniu, na ile zdefiniowane wcześniej w programach PAFW cele, podjęte działania i osiągane rezultaty odpowiadają na istniejące potrzeby i problemy, zwłaszcza w odniesieniu do lokalnych społeczności. Wypracowywane w ramach programu metody oraz uzyskiwane wyniki analiz służą także innym organizacjom pozarządowym w podejmowanych przez nie działaniach.

Wyniki badań ewaluacyjnych przedsięwzięć PAFW służą Fundacji zarówno do określania przyszłych inicjatyw programowych, jak i modyfikacji tych istniejących. Jednym z celów programu jest monitorowanie zakończonych przez PAFW przedsięwzięć pod kątem trwałości osiągniętych rezultatów.

Wyniki badań ewaluacyjnych programów PAFW, m.in. Programu Rozwoju Bibliotek, „Działaj Lokalnie", „Lokalne Partnerstwa PAFW", „English Teaching", czy „Liderzy PAFW", służą Fundacji zarówno do określania przyszłych inicjatyw programowych, jak i modyfikacji tych istniejących. Jednym z celów programu „MEVA" jest monitorowanie zakończonych przez PAFW przedsięwzięć pod kątem trwałości osiągniętych rezultatów.

Potencjalne działania PAFW są rozpatrywane w kontekście istniejących i przewidywanych potrzeb społecznych. W tym celu prowadzi się badania określonych grup społecznych (np. młodzieży wiejskiej, bibliotekarzy czy pracowników organizacji pozarządowych) i testuje nowe przedsięwzięcia. Przykładem może być badanie trendów związanych z wykorzystaniem ICT w Polsce i za granicą, dzięki któremu przygotowano raport zawierający rekomendacje dla uruchomienia programu „Nowe Technologie Lokalnie", czy też analiza wpływu Programu Rozwoju Bibliotek na jego uczestników w porównaniu z bibliotekami i społecznościami, które w tym programie nie uczestniczyły.

Poprzez program „MEVA" analizowane są także wzajemnie się uzupełniające i wzmacniające elementy bieżących programów PAFW w celu podniesienia jakości oraz efektywności fundacyjnych działań. Do takich projektów należy m.in. „Ewaluacja do kwadratu", inicjatywa służąca rozwojowi kultury ewaluacji w środowisku organizacji współpracujących z PAFW, w ramach której powstał poradnik „Ewaluacja - jak to się robi?", a także odbywają się cykliczne seminaria dotyczące badań ewaluacyjnych .

Innym tego typu projektem jest badanie „Oddziaływanie na kapitał społeczny w społecznościach PAFW" (tzw. „BOKS"), dzięki któremu stworzono i przetestowano zestaw metod i technik badawczych, pozwalających na określenie zmian w poziomie kapitału społecznego w wyniku oddziaływania fundacyjnych programów na małe społeczności.

Poprzez program „MEVA" Fundacja wspiera Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia" (której jednym ze współzałożycieli jest PAFW); „Stocznia" pełni jednocześnie rolę realizatora istotnej części programu „MEVA".

Ludzie, projekty, inicjatywy

RÓWNAĆ SZANSE

› Paweł Walecki: „Zaufałem młodym - najlepsza rzecz, jaką zrobiłem”.

ENGLISH TEACHING

› „Międzykulturowe tabletorium językowe” z nagrodą European Language Label

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ” (SUS) / „SZKOŁA Z KLASĄ 2.0

› Bystrzaki z Wejherowa na tropie zawodów

PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI

› Joanna Niemiec - „Wolontariuszka Podkarpacia” 2016

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

› Iwona Kołodziejek - tutorka w Szkole Edukacji PAFW i UW

KONKURS GRANTOWY „SENIORZY W AKCJI”

› „Historie z Piekła rodem”

DZIAŁAJ LOKALNIE

› Szkoła Lokalnych Doradców FIMANGO

LIDERZY PAFW

› Karolina Suska - społeczniczka z liderską pasją

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

› „Wielkowiejska misja - niska emisja!”

NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE - SEKTOR 3.0

› Niepełnosprawnik.pl laureatem Nagrody Nowe Technologie Lokalnie „Sektor 3.0”

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

› Tablety w gorlickiej bibliotece

WARSZAWSKA LETNIA AKADEMIA EURO-ATLANTYCKA (WEASA)

› Madeleine Albright gościem czwartej edycji WEASA

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

› Samorządowcy z Ukrainy w Radomiu

RÓWNAĆ SZANSE

Paweł Walecki: „Zaufałem młodym - najlepsza rzecz, jaką zrobiłem”.

Doskonale rozumie uczestników programu „Równać Szanse”, bo jeszcze 10 lat temu był jednym z nich - nastolatkiem z niewielkiej miejscowości. Dziś jest jednym z ogólnopolskich koordynatorów tego programu.

Po raz pierwszy z programem „Równać Szanse” zetknął się w liceum, w Stoczku Łukowskim, jako uczestnik projektu „Ze Stoczka na Broadway”. Do udziału w projekcie zachęcił go kolega. Uczestnikami była grupa nastolatków, a ich zadaniem było przygotowanie musicalu o mieście. Spektakl okazał się wielkim sukcesem i katalizatorem nowych projektów, realizowanych w kolejnych edycjach programu „Równać Szanse”. Młodzież m.in. nakręciła filmy promujące Stoczek Łukowski i zorganizowała terenową grę miejską. Paweł Walecki, który w kolejnym roku był już koordynatorem projektu, najlepiej wspomina jednak tamten musical. Być może dlatego, że to właśnie wtedy poznał swoją przyszłą żonę.

Ukończył politologię na Akademii Podlaskiej w Siedlcach oraz administrację na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, był najmłodszym radnym w Stoczku Łukowskim, a następnie pracował w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji.

Od roku 2014 koordynuje program „Równać Szanse” w Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży. Odpowiada za stronę internetową, media społecznościowe, szkolenia i monitoringi. Rocznie odwiedza blisko 90 miejscowości, gdzie rozmawia z uczestnikami projektów. „Młodzież nie od razu chce brać sprawy w swoje ręce. Moją rolą jest uświadomić im, żeby mocno w siebie uwierzyli” - twierdzi Paweł Walecki. W trakcie realizacji projektu młodzież zwykle nabiera pewności siebie. Gdy po jakimś czasie wraca w to samo miejsce, czasami wydaje mu się, że spotyka zupełnie innych ludzi. „Są zadowoleni z siebie. Opowiadają, że znaleźli osobę, która poprowadziła dla nich warsztaty z grafiki, zaprojektowali broszurę, a następnie poprosili trzy firmy o wycenę i udało im się wynegocjować duży rabat. Opowiadają o tym w najdrobniejszych szczegółach, bo czują, że to ich wielki sukces - chcą się nim pochwalić. Oni cieszą się ze swojego sukcesu, a ja cieszę się, że im zaufałem” - mówi Paweł.

> Młodzież nie od razu chce brać sprawy w swoje ręce. Moją rolą jest uświadomić im, żeby mocno w siebie uwierzyli.
>
> Paweł Wałecki

ENGLISH TEACHING

„Międzykulturowe tabletorium językowe” z nagrodą European Language Label

> Chcieliśmy nawiązać współpracę z dziećmi ulicy i pracować z nimi online wspólnie ucząc się angielskiego, poznając nawzajem nasze światy.
>
> Łukasz Rumiński,
> koordynator projektu

Projekt anglisty Łukasza Rumińskiego „Międzykulturowe tabletorium językowe”, zrealizowany w ramach programu „English Teaching”, został wyróżniony w 2016 roku nagrodą European Language Label - europejskim certyfikatem jakości w edukacji językowej. Jest to wyróżnienie za innowacyjne techniki kształcenia i promocję osiągnięć metodycznych i dydaktycznych.

Uczestnikami projektu są uczniowie Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Jamielniku i ośrodka dla tzw. „dzieci ulicy” Home of Hope w Zambii. Praca uczniów odbywa się online - zakupiono tablety dla 10 uczniów - dla pięciorga z Polski oraz z Zambii, zainstalowano również łącze internetowe w zambijskiej placówce. „Pomysł na projekt powstał w wyniku zainteresowania moich uczniów zjawiskiem afrykańskich »dzieci ulicy« i problemami, z jakimi muszą się oni borykać. Ja i moi gimnazjaliści mieliśmy dużą swobodę działania, bez sztywnych ograniczeń ramowych. Chcieliśmy nawiązać współpracę z »dziećmi ulicy« i pracować z nimi online wspólnie ucząc się angielskiego, poznając nawzajem nasze światy” - mówi Łukasz Rumiński, koordynator projektu. Uczniowie na tabletach tworzą filmy, e-książki, komiksy, awatary, krzyżówki, gry edukacyjne, prezentacje, fiszki wyrazowe, mapy myśli - wszystko online przy dostępie do darmowych narzędzi.

Projekt Ambasadora English Teaching zyskał uznanie jury konkursu za innowacyjność pod kątem znalezienia środków niedostępnych w dotychczasowej praktyce nauczyciela języka obcego, służących do lepszego rozwijania komunikacyjnych kompetencji językowych oraz umożliwiających pełną realizację potrzeb i uzupełnienie braków kompetencyjnych uczniów.

Polska edycja konkursu European Language Label prowadzona jest przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji - Narodową Agencję Programu Erasmus+ oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej. Laureaci otrzymują certyfikaty podpisane przez komisarza UE do spraw edukacji, kultury, wielojęzyczności i młodzieży oraz Ministra Edukacji Narodowej.

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS) / SZKOŁA Z KLASĄ 2.0

Bystrzaki z Wejherowa na tropie zawodów

„Czy często zastanawiacie się, kim będziecie, gdy dorośniecie?" - to pytanie, które słyszy wielu nastolatków. Piątoklasiści ze Szkoły Podstawowej nr 11 z Wejherowa postanowili jak najlepiej przygotować się do odpowiedzi na nie i w tym celu przyjrzeli się z bliska pracy strażaka, policjanta, programisty, weterynarza i instruktora rekreacji ruchowej, a następnie stworzyli przewodnik po zawodach. Wspierała ich w tym nauczycielka, Weronika Adamska.

Projekt „Na tropie zawodów" został zrealizowany w ramach ogólnopolskiej akcji „Szkoła z Klasą 2.0", która w minionym roku obchodziła swoje piętnastolecie. Inicjatywa służy promocji wykorzystania w uczeniu się i nauczaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych.

„Jestem dumna z moich uczniów. Są samodzielni i zaradni. Sami nawiązali kontakty i zorganizowali spotkania z przedstawicielami różnych profesji. Moim zadaniem było jedynie ich wspierać i doradzać im" - podkreśla Weronika Adamska. Bystrzaki - bo tak nazywają siebie uczniowie z Wejherowa - działały z ogromnym zaangażowaniem, a wnioski ze spotkań na bieżąco zamieszczały na swoim blogu. Duże wrażenie wywarła na nich praca policjantów i strażaków, którzy na służbie są przez cały czas, nawet na wakacjach. Uczniowie dowiedzieli się także, że nawet praca weterynarza niesie ze sobą pewne ryzyko. „Można zostać ugryzionym przez zwierzę podczas badania, czy też szczepienia" - tłumaczą „bystrzaki" z Wejherowa. Od podszewki poznali również pracę instruktora sportowego, komentując na swoim blogu entuzjastycznie: „Był pot! Ale jak jest pot, to jest i siła! Warto było! Chcemy więcej!".

Efekty projektu nastolatków z Wejherowa zostały zaprezentowane w czerwcu podczas Ogólnopolskiego Festiwalu Otwartej Edukacji w Warszawie wśród najciekawszych działań uczestników akcji z całej Polski. Akcja „Szkoła z Klasą 2.0" jest rozwinięciem rozpoczętej w 2002 roku akcji „Szkoła z Klasą", która powstała z inspiracji programem „SUS", a prowadzona była przez Centrum Edukacji Obywatelskiej we współpracy z „Gazetą Wyborczą". PAFW jest partnerem akcji.

> Jestem dumna z moich uczniów. Są samodzielni i zaradni. Sami nawiązali kontakty i zorganizowali spotkania z przedstawicielami różnych profesji. Moim zadaniem było jedynie ich wspierać i doradzać im.
>
> Weronika Adamska, nauczycielka

PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI

Joanna Niemiec - „Wolontariuszka Podkarpacia” 2016

> Ten tytuł jest dla mnie wielkim wyróżnieniem. Nie czuję jednak, że zrobiłam już wszystko, co miałam do zrobienia i osiągnęłam wszystko, co mogłam osiągnąć. Chce iść do przodu i podejmować nowe wyzwania.
>
> Joanna Niemiec
> - „Wolontariuszka Podkarpacia” 2016

Studentka Politechniki Rzeszowskiej, na kierunku technologia chemiczna, została laureatką Podkarpackiej Gali Wolontariatu 2016. Wydarzenie, organizowane cyklicznie od 2008 roku przez Fundację Generator Inspiracji, we współpracy z rzeszowskim Młodzieżowym Domem Kultury, służy m.in. prezentacji i podsumowaniu programu „PROJEKTOR - wolontariat studencki” w województwie podkarpackim.

Joanna pochodzi z niewielkiej miejscowości Maćkówka, a swoją przygodę z wolontariatem studenckim rozpoczęła w 2014 roku. „Była to do doskonała okazja, aby rozwinąć skrzydła, zdobyć doświadczenie i umiejętności, które ciężko pozyskać gdzie indziej. Prowadzenie projektów edukacyjnych w szkołach dodaje ogromnej wiary w siebie. Dla dzieci wolontariusz jest często wzorem do naśladowania, starszym przyjacielem a jednocześnie nauczycielem” - ocenia Joanna.

Dzieci i młodzież są zafascynowani jej pokazami chemicznymi. Atmosfera pikników naukowych i energia płynąca od uczestników programu sprawiły, że postanowiła zaangażować się na dłużej i działać jako wolontariuszka. Z perspektywy czasu mówi: „To był dla mnie dobry start, zawsze mogłam liczyć na wsparcie i pomoc bardziej doświadczonych kolegów i koleżanek”. Z czasem wolontariat stał się jej sposobem na życie, a warsztaty w szkołach były nieodłącznym elementem każdego tygodnia. W minionym roku wzięła także udział w ścieżce rozwoju - „Ambasadorzy PROJEKTORA” - i podjęła się organizowania wydarzeń skierowanych do studentów.

Wolontariat daje jej przestrzeń do rozwoju i realizacji swoich pomysłów. Dzięki uczestnictwu w programie dostała szansę na realizację własnego trzymiesięcznego projektu edukacyjnego „Matematyka jakiej nie znacie”. „Wymagało to ode mnie dużego zaangażowania, umiejętności zarządzania zespołem, terminowości - i oczywiście odwagi. Nie byłoby mnie na to stać, gdybym wcześniej nie doskonaliła tych umiejętności podczas projektów z dziećmi” - przyznaje „Wolontariuszka Podkarpacia”.

„Ten tytuł jest dla mnie wielkim wyróżnieniem. Nie czuję jednak, że zrobiłam już wszystko, co miałam do zrobienia i osiągnęłam wszystko, co mogłam osiągnąć. Chcę iść do przodu i podejmować nowe wyzwania” - deklaruje.

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

Iwona Kołodziejek - tutorka w Szkole Edukacji PAFW i UW

Pochodzi z Elbląga, ale zdecydowała o studiowaniu filologii w najbardziej poetyckim mieście Polski - w Krakowie. Pracę nauczycielki rozpoczęła na studiach w jednym z Dziennych Ośrodków Socjoterapeutycznych Stowarzyszenia „U Siemachy". „Spotkałam tam dzieci i młodzież, których trudne doświadczenia życiowe nauczyły sceptycyzmu wobec wszystkich dorosłych. Pełen wachlarz książkowych teorii musiałam zastąpić prostym kodeksem - szacunek za szacunek, szczerość za szczerość. To była ważna lekcja, która ukierunkowała mój sposób myślenia o roli nauczycielki" - opowiada o tym doświadczeniu Iwona Kołodziejek. Od tego momentu zaczęła interesować się psychoedukacją i możliwością jej wykorzystania na lekcjach języka polskiego. Owocem tych poszukiwań jest kilka publikacji, m.in. książka „Klasa szkolna - przestrzeń działania nauczyciela polonisty" (współautorstwo - dr Agnieszka Guzik).

Po ukończeniu studiów magisterskich na Uniwersytecie Jagiellońskim kontynuowała naukę na studiach doktoranckich i równocześnie rozpoczęła pracę w szkole. Warsztatu polonistycznego uczyła się w gimnazjum i liceum. „Pracowałam tam głównie z młodzieżą z różnego typu zaburzeniami zachowania, zagrożoną niedostosowaniem społecznym. Każda lekcja była wyzwaniem - żeby zainteresować uczniów literaturą musiałam być kreatywna, otwarta, a czasem sprytna. Bywało wspaniale, bywało tragicznie, nigdy nudno. I to uwielbiałam w tej pracy" - wspomina. Finalizuje doktorat, dotyczący polonistycznej edukacji uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

W Szkole Edukacji wykorzystuje zdobyte doświadczenie i rozwija swoje naukowe zainteresowania - jest tutorką i wykładowczynią przedmiotów związanych z wychowawczą rolą nauczycieli. Rozwija się w gronie specjalistów w dziedzinie edukacji i pod okiem nauczycieli akademickich z Teachers College Columbia University. W Szkole Edukacji najbardziej ceni sobie połączenie akademickiej refleksji o uczeniu z praktyką szkolną, co możliwe jest dzięki współpracy ze Szkołami Praktyk. „Tu nie dzielimy świata na szkolny i akademicki. Podmiotem naszego zainteresowania są uczniowie, ich dobro determinuje wszystkie nasze działania" - opowiada. Marzy o gruntownych zmianach w sposobie uczenia, jednocześnie szukając sposobów na małe, konkretne działania zmieniające to co tu i teraz. Szkoła Edukacji pozwala jej te marzenia urzeczywistniać.

> Tu nie dzielimy świata na szkolny i akademicki. Podmiotem naszego zainteresowania są uczniowie, ich dobro determinuje wszystkie nasze działania.
>
> Iwona Kołodziejek

KONKURS GRANTOWY „SENIORZY W AKCJI”

„Historie z Piekła rodem”

> Pamiętać trzeba wszystko co ważne, a ważne przytrafia się każdemu. Nieważne też zresztą warto zapamiętać, a żeby zapamiętać, trzeba zapisać. Można wnukom zostawić. To mało?
>
> Hanna Krall

Jak powiedziała znana polska pisarka i dziennikarka Hanna Krall: „Pamiętać trzeba wszystko co ważne, a ważne przytrafia się każdemu. Nieważne też zresztą warto zapamiętać, a żeby zapamiętać, trzeba zapisać. Można wnukom zostawić. To mało?”. Ta idea przyświecała Ewie Andrzejewskiej ze stowarzyszenia „Maryan”, autorce projektu „Historie z Piekła rodem” realizowanego w 2016 roku w ramach konkursu „Seniorzy w Akcji”.

Wraz ze starszymi mieszkańcami pożydowskiej dzielnicy Nowego Sącza - Piekła - zbiera pamiątki i opisuje historię tej części miasta. „Na początku XX wieku była to wieś, którą zamieszkiwali Polacy i Żydzi, innowiercy i włóczędzy, wagabundy i rzezimieszki. A także rzemieślnicy, piekarze i krawcy” - mówi Ewa Andrzejewska, która postanowiła dotrzeć do starszych osób, pamiętających odległe czasy. „Nie wiedziałam, czy ktokolwiek się pojawi na spotkaniu. Nikogo z uczestników nie znałam. Seniorzy rzadko korzystają z Internetu, więc powiesiliśmy plakaty, korzystaliśmy również z wolontariuszy” - wspomina.

Inicjatywa spotkała się ogromną popularnością wśród najstarszych mieszkańców nowosądeckiej dzielnicy Piekło. W spotkaniach wzięło udział łącznie ponad 60 seniorów. Pretekstem do wspomnień stały się stare zdjęcia. Uczestnicy na przygotowanej wcześniej mapie, wyznaczyli granice starej dzielnicy. Odtworzyli również lokalizacje nieistniejących już sklepów, fabryk, warsztatów rzemieślniczych, czy restauracji. Następnie, wspólnie stworzyli mapę wspomnień. Z tych skrawków historii wyłonił się obraz dnia codziennego z lat 30. i 40. ubiegłego wieku. Jednym z efektów projektu była wystawa zdjęć zaprezentowana na ul. Lwowskiej w Nowym Sączu. Uczestnicy projektu - najstarsi mieszkańcy Piekła - poczuli się dumni z własnej historii i z tego, że zostali docenieni.

Autorka projektu planuje wydać książkę z wspomnieniami mieszkańców Piekła oraz zachęcać nauczycieli do wykorzystania „historii mówionej” dzielnicy w pracy nad historia lokalną z uczniami. Chce także zorganizować lokalne społeczne muzeum poświęcone tej dzielnicy. „Byłoby to także miejsce, gdzie można się co jakiś czas spotkać - forma podziękowania dla seniorów, od których otrzymaliśmy wspaniałe wspomnienia” - mówi Ewa Andrzejewska.

DZIAŁAJ LOKALNIE

Szkoła Lokalnych Doradców FIMANGO

Inicjatywa, wykorzystująca doświadczenia dwóch programów PAFW: „Działaj Lokalnie" i „Zarządzanie Finansami w Organizacjach Pozarządowych" (FIMANGO), została uruchomiona w 2016 roku.

Jej celem jest wzmocnienie kompetencji przedstawicieli Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL) w obszarze zarządzania finansami oraz utworzenie z ich udziałem Sieci Doradców Lokalnych FIMANGO, świadczących usługi poradnicze i szkoleniowe dla organizacji pozarządowych w swoim regionie.

Na co dzień Ośrodki Działaj Lokalnie współpracują z beneficjentami programu, którzy często zwracają się do nich o pomoc w rozwiązaniu trudnych kwestii związanych z księgowością i finansami. „Aktywność, wynikająca z udziału w szkoleniu pomogła kilkunastu naszym organizacjom sprostać ich problemom" - mówi Lucyna Pawlus, reprezentująca Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika - Ośrodek Działaj Lokalnie z województwa dolnośląskiego.

Uczestnicy Szkoły Lokalnych Doradców FIMANGO wzięli udział w intensywnym cyklu warsztatów i szkoleń, odbyli praktyki z doświadczonymi konsultantami, otrzymali również dostęp do programów prawnych, narzędzi i publikacji. Dodatkowo mogą korzystać z indywidualnego wsparcia ekspertów z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, która jest realizatorem przedsięwzięcia „Zarządzanie Finansami w Organizacjach Pozarządowych". Przedstawiciele ODL zwracają uwagę na korzyści z udziału w tego typu szkoleniach: „Zyskaliśmy nowe kompetencje, dzięki którym stworzyliśmy nową ofertę dla współpracujących z nami organizacji" - komentuje Ewa Misiaczyk z Ośrodka Działaj Lokalnie w Gostyniu (woj. wielkopolskie).

W ramach pierwszej, pilotażowej edycji Szkoły Lokalnych Doradców FIMANGO, w dwóch ścieżkach - księgowej i finansowo-prawnej, udział wzięło 24 przedstawicieli Ośrodków Działaj Lokalnie.

> Zyskaliśmy nowe kompetencje, dzięki którym stworzyliśmy nową ofertę dla współpracujących z nami organizacji.
>
> Ewa Misiaczyk,
> Ośrodek Działaj Lokalnie w Gostyniu

LIDERZY PAFW

Karolina Suska - społeczniczka z liderską pasją

> Od kilku lat interesowałam się tym programem, śledziłam losy jego absolwentów. W końcu podjęłam wyzwanie i jestem częścią tej inicjatywy.
>
> Karolina Suska

„Jestem wiejską aktywistką, zafascynowaną pracą na rzecz społeczności lokalnych" - mówi o sobie absolwentka X edycji programu „Liderzy PAFW".

Karolina Suska ukończyła socjologię na Uniwersytecie Jagiellońskim. Jest dyrektorką Gminnej Biblioteki i Domu Kultury w Łaziskach (woj. lubelskie) a także trenerką kompetencji miękkich i edukatorką.

W 2016 r. uczestniczyła w wizycie studyjnej Liderów PAFW w USA, której tematem przewodnim była integracja społeczna w zróżnicowanym społeczeństwie. W ramach wizyty, zorganizowanej we współpracy z International Visitor Leadership Program i Ambasadą USA w Polsce, wzięła udział w licznych spotkaniach z przedstawicielami różnych amerykańskich organizacji i instytucji w Waszyngtonie, Detroit, Nowym Jorku i Filadelfii. „Wróciłam z ogromem inspiracji oraz z przesłaniem: »Więcej odwagi! Więcej różnorodności!«" - mówi Liderka PAFW. Słowa przełożyła na konkrety aktywnie angażując się w działania na rzecz wielokulturowości, tolerancji i przeciwdziałaniu marginalizacji uchodźców. Zorganizowała wiele lokalnych spotkań z imigrantkami i uchodźczyniami. „Zależy mi na tym aby »inność« nie budziła obaw w naszym społeczeństwie. Zachęcam uczestników moich spotkań do poznania tego, co nieznane" - tłumaczy Karolina Suska.

Jej przygoda z programem „Liderzy PAFW" rozpoczęła się w 2014 r. Dzięki programowi wzmocniła swoją wiedzę i kompetencje liderskie, nawiązała wiele ciekawych kontaktów. „Zdobyłam inspiracje, z którymi mogłam później wrócić do mojego lokalnego świata i tam je realizować" - twierdzi.

W 2016 r. otrzymała ogólnopolskie Stypendium im. Olgi Rok, przyznawane kobietom, dla których biblioteki to miejsca szczególne. Do swoich sukcesów zalicza także otrzymanie tytułu „Aktywna Kobieta Lubelszczyzny" oraz „Człowieka Roku Powiatu Opolskiego". W przyszłości chciałaby budować świadome społeczności lokalne, zachęcać ludzi do podejmowania inicjatyw i jeszcze więcej działać na rzecz kobiet z terenów wiejskich.

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

„Wielkowiejska misja - niska emisja!”

Problem zanieczyszczonego powietrza dotyczy wielu polskich miejscowości - również podkrakowskiej gminy Wielka Wieś. Jej mieszkańcy, obawiając się skutków palenia śmieci w przydomowych piecach, połączyli siły w ramach programu „Lokalne Partnerstwa PAFW” i realizują projekt podnoszący świadomość na temat smogu. Zawiązała się grupa inicjatywna, złożona z aż sześciu instytucji, której liderem jest Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Będkowickiej „Sokolica”.

„Czyste powietrze jest naszym największym dobrem wspólnym. Musimy o nie dbać. Od tego zależy jakość naszego życia” - mówi jeden z uczestników projektu. Wychodząc z założenia, że głównym źródłem smogu są ludzkie zaniedbania i niewiedza, a często też obojętność, partnerstwo podjęło kampanię edukacyjną, zainagurowaną Ekologicznym Piknikiem Rodzinnym „Graj w zielone”, podczas którego miał miejsce pokaz technik palenia w piecach. Uczestnicy mogli też uzyskać informacje z dziedziny ekologicznego i ekonomicznego spalania paliw stałych. Jesienią, gdy rozpoczynał się sezon grzewczy, uruchomiono serię spotkań otwartych ze specjalistami z różnych dziedzin. Energetycy radzili jak oszczędnie i bez skazy dla środowiska ogrzewać dom, a lekarze uświadamiali jak negatywnie smog wpływa na zdrowie. We wszystkich szkołach w gminie prowadzi się zajęcia warsztatowe na temat smogu - ich efekt, to m.in. „czyste gazetki”, w których zamieszczane są prace uczniów oraz informacje dotyczące problemu zanieczyszczonego powietrza. Przy szkołach powstało 7 Lokalnych Kół Czystego Wolontariatu, działających na rzecz czystego powietrza i środowiska. W inicjatywę zaangażowanych jest łącznie 120 wolontariuszy.

Wsparcie ze strony wykładowców z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie zaowocowało stworzeniem sieci monitoringu powietrza w gminie. Młodzież z gotowych podzespołów sama zbudowała czujniki smogu, które zostały zainstalowane na budynkach publicznych i służą mieszkańcom jako aktualne źródło wiedzy na temat stanu powietrza.

Niewątpliwym sukcesem projektu jest zaangażowanie różnych środowisk i współdziałanie lokalnych organizacji, instytucji i władz samorządowych - taka synergia działań skutecznie wpływa na zmianę postaw mieszkańców i angażuje ich w życie społeczne gminy.

> Czyste powietrze jest naszym największym dobrem wspólnym. Musimy o nie dbać. Od tego zależy jakość naszego życia.
>
> uczestnik projektu „Wielkowiejska misja - niska emisja!”

NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE – SEKTOR 3.0

Niepełnosprawnik.pl laureatem Nagrody Nowe Technologie Lokalnie „Sektor 3.0”

> Osoby z niepełnosprawnością chcą być niezależne i chcą samodzielnie planować swoje aktywności. Reagując na te potrzeby stworzyliśmy Niepełnosprawnik.pl - wyszukiwarkę miejsc dostępnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
>
> Małgorzata Peretiakowicz,
> Członkini Zarządu Fundacji TUS

Nagroda programu PAFW „Nowe Technologie Lokalnie” została ustanowiona w celu wyróżnienia polskich organizacji pozarządowych, posiadających znaczący dorobek w wykorzystywaniu ICT do prowadzenia działań promocyjnych, badawczych lub edukacyjnych służących społeczeństwu.

Laureatem nagrody w roku 2016 została Fundacja TUS, która stworzyła niezwykłe narzędzie, jakim jest Niepełnosprawnik.pl. „Osoby z niepełnosprawnością chcą być niezależne i chcą samodzielnie planować swoje aktywności. Reagując na te potrzeby stworzyliśmy Niepełnosprawnik - wyszukiwarkę miejsc dostępnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności: osób głuchych i niedosłyszących, niewidomych i niedowidzących, niesprawnych ruchowo, czy z niepełnosprawnością intelektualną” - mówi Małgorzata Peretiakowicz, Członkini Zarządu Fundacji TUS.

Niepełnosprawnik.pl to jedyna tego typu wyszukiwarka w Polsce. Użytkownicy znajdą tu ponad 12 tysięcy dostępnych miejsc dla osób z niepełnosprawnościami z ponad 50 miejscowości. Audyty (pomiary obiektów) przeprowadzane są przez dwuosobowe zespoły, w oparciu o szczegółowe standardy korespondujące z przepisami prawa i zasadami uniwersalnego projektowania. W ramach audytów badane są parkingi, sklepy, kina, restauracje, biblioteki, salony kosmetyczne, banki, szkoły, hotele, zakłady krawieckie i inne miejsca niezbędne każdemu w codziennym życiu. Strony miejsc w Niepełnosprawniku.pl są proste i intuicyjne w obsłudze, nie wymagają żmudnego, precyzyjnego klikania, by zapoznać się z ich całą zawartością. Oferują przy tym skróty, które pozwalają w łatwy sposób sprawdzić informacje na temat danego miejsca.

Wyboru laureatów dokonuje Kapituła, w skład której wchodzą przedstawiciele różnych środowisk, m.in. trzeciego sektora, biznesu, nauki i mediów. Wręczenie nagrody miało miejsce w maju podczas ogólnopolskiej Konferencji „Sektor 3.0” w Warszawie. Laureat otrzymał dotację w kwocie 40 tysięcy złotych od Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Tablety w gorlickiej bibliotece

Pod koniec 2015 roku Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Gabryela w Gorlicach (woj. małopolskie) została zaproszona do pilotażowego projektu, realizowanego w ramach Programu Rozwoju Bibliotek, dzięki któremu ponad 300 placówek bibliotecznych otrzymało nowoczesne tablety. Gorlicka biblioteka przez trzy miesiące testowała te urządzenia, wykorzystując je m.in. do prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą oraz dokumentowania wydarzeń bibliotecznych.

Bibliotekarze zainteresowali się tabletami, jako potencjalnymi narzędziami służącymi do projektowania i uatrakcyjnienia oferty kulturalnej i edukacyjnej. „Wzbogaciła się nasza oferta. Dzięki tabletom możemy wykorzystać w pełni potencjał twórczy dzieci i młodzieży. Ich obsługa jest intuicyjna, a aplikacje takie, jak Garage Band, Gniezno 3D, czy iMovie, to niekwestionowane hity pośród najmłodszych czytelników odwiedzających naszą bibliotekę" - mówi Bartłomiej Kiełtyka, pracownik gorlickiej biblioteki. Jeżeli tablety nie są wykorzystywane do prowadzenia zajęć edukacyjnych, może z nich swobodnie korzystać każdy czytelnik biblioteki w Gorlicach do przeglądania Internetu, słuchania muzyki, oglądania filmów, czy lektury ebooków.

Wykorzystanie tabletów zaowocowało kolejną innowacją w gorlickiej bibliotece. Dzięki udziałowi w konkursie grantowym, będącym kontynuacją projektu „Tablety w Twojej bibliotece", zorganizowanym przez PAFW i Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, w bibliotece jest już dostępna pierwsza, w publicznej instytucji w Gorlicach, drukarka 3D, wykorzystywana przez młodzież zainteresowaną programowaniem i robotyką, skupioną wokół powstałego w minionym roku Klubu Kodowania MBP w Gorlicach. „Drukarka 3D, tablety, roboty, programowanie i zbudowana wokół nich oferta, przyciągnęły do naszej biblioteki nowych, młodych czytelników, oswojonych z nowoczesnymi technologiami i oczekujących od instytucji publicznych podążania z duchem czasu" - podsumowuje Joanna Kalisz-Dziki, dyrektor biblioteki w Gorlicach.

> Wzbogaciła się nasza oferta edukacyjna. Dzięki tabletom możemy wykorzystać w pełni potencjał twórczy dzieci i młodzieży. Ich obsługa jest intuicyjna."
>
> Bartłomiej Kiełtyka, bibliotekarz

WARSZAWSKA LETNIA AKADEMIA EURO-ATLANTYCKA (WEASA)

Madeleine Albright gościem czwartej edycji WEASA

> WEASA to ważna i potrzebna inicjatywa zarówno dla Partnerstwa Wschodniego, jak i relacji transatlantyckich oraz integracji europejskiej.
>
> Madeleine Albright

W lipcu 2016 roku odbyła się czwarta edycja Warsaw Euro-Atlantic Summer Academy (WEASA), będącej wspólnym przedsięwzięciem Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, Kolegium Europejskiego Centrum Natolin oraz The German Marshall Fund of the United States.

Gościem specjalnym Warszawskiej Letniej Akademii Euroatlantyckiej była Madeleine Albright, w latach 1997-2001 Sekretarz Stanu USA, która podzieliła się z uczestnikami spotkania swoją niezwykłą wiedzą i doświadczeniem. „WEASA to ważna i potrzebna inicjatywa zarówno dla Partnerstwa Wschodniego, jak i relacji transatlantyckich oraz integracji europejskiej" - powiedziała była Sekretarz Stanu USA.

W 2016 roku, w ramach Warszawskiej Letniej Akademii Euroatlantyckiej, będącej kontynuacją poprzednich edycji, warsztaty oraz wykłady koncentrowały się na czterech głównych blokach tematycznych, związanych z polityką i rozwojem regionalnym, w tym przede wszystkim na bezpieczeństwie naszego regionu i zarządzaniu kryzysowym, a także na rozwoju ekonomicznym, współpracy transgranicznej oraz relacjach regionalnych, z położeniem szczególnego nacisku na rolę lokalnych elit.

W minionym roku w Akademii wzięło udział 45 uczestników z sześciu państw Partnerstwa Wschodniego - Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, oraz Ukrainy. Przez dwa tygodnie uczestniczyli oni w warsztatach oraz wykładach prowadzonych przez wiodących specjalistów w poszczególnych dziedzinach, wśród których znaleźli się: Profesor Leszek Balcerowicz, były Prezes NBP, były Wicepremier i Minister Finansów, Paweł Chorąży, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju RP, David J. Kramer, były Zastępca Sekretarza Stanu USA ds. Demokracji, Praw Człowieka i Pracy, Dr Paweł Kowal, były Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP oraz Dr Karen Donfried, Prezes The German Marshall Fund of the United States.

Uczestnicy WEASA wzięli również udział w wizycie studyjnej w Lublinie, gdzie spotkali się z Prezydentem Krzysztofem Żukiem i zwiedzili Lubelski Park Naukowo Technologiczny.

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

Samorządowcy z Ukrainy w Radomiu

Sposób zarządzania miastem, dialog społeczny, metody wspierania rozwoju gospodarczego, funkcjonowanie strefy ekonomicznej oraz budżet obywatelski - m.in. te tematy zostały poruszone podczas wizyty studyjnej w Radomiu przedstawicieli władz trzynastu ukraińskich miast, która miała miejsce w grudniu 2016 r. w ramach programu „Study Tours to Poland".

Studyjne wizyty w Polsce to okazja do zapoznania się z polskimi doświadczeniami w zakresie demokratycznych i wolnorynkowych przemian, wzmacniania społeczności lokalnych i inicjatyw obywatelskich. „Na Ukrainie jest obecnie wdrażana reforma samorządowa, która stanowi dla nas priorytet. Dlatego staramy się zapoznawać z doświadczeniami Polski. Tu poszczególne samorządy są od siebie niezależne, funkcjonują na własną odpowiedzialność, mając na to własne pieniądze, a ich budżety kształtują się oddolnie. Ważne jest także to, że w Polsce gminy mają wpływ na rozwój gospodarki" - mówi dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej Obwodu Iwanofrankiwskiego Dmytro Romaniuk. „Bardzo interesują nas też kwestie związane z bezpieczeństwem mieszkańców, w tym na przykład monitoring miejski oraz funkcjonowanie służby zdrowia. Przyjechaliśmy do Radomia tylko na jeden dzień, ale już widzimy, że warto tu wrócić, by w większym gronie porozmawiać o wielu szczegółowych rozwiązaniach" - dodaje wiceprezydent Winnicy Vladyslav Skalskyy.

Goście z Ukrainy spotkali się w Radomiu z władzami miasta, a także odwiedzili Strefę Ekonomiczną i zostali zapoznani z inwestycjami realizowanymi w ramach radomskiego Budżetu Obywatelskiego. „Zachęcamy naszych gości do tego, by włączać we współrządzenie samych mieszkańców i rozwijać współpracę z organizacjami pozarządowymi. Bardzo chętnie dzielimy się naszymi doświadczeniami, a przy okazji poznajemy się wzajemnie. To w przyszłości może zaowocować współpracą na wielu różnych płaszczyznach" - podsumowuje dyrektor Kancelarii Prezydenta Radomia Mateusz Tyczyński.

> Na Ukrainie jest obecnie wdrażana jest reforma samorządowa, która jest dla nas priorytetem. Dlatego staramy się zapoznawać z doświadczeniami Polski.
>
> Dmytro Romaniuk,
> dyrektor Departamentu
> Współpracy Międzynarodowej
> Obwodu Iwanofrankiwskiego

Sprawozdanie finansowe

› RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA 51

› SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ SPORZĄDZONE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 52

› INFORMACJA DODATKOWA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 55

Raport niezależnego biegłego rewidenta

Do Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (zwanej dalej „Korporacją") obejmującego skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz powiązane z nim skonsolidowane sprawozdania z działalności i przepływów pieniężnych za rok finansowy zakończony w tym dniu wraz z informacją dodatkową do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Odpowiedzialność kierownictwa za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Kierownictwo odpowiada za sporządzenie i rzetelne przedstawienie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki, czyli za zaplanowanie, realizację i utrzymanie kontroli wewnętrznej odpowiedniej do sporządzenia i rzetelnego przedstawienia skonsolidowanego sprawozdania finansowego wolnego od istotnych zniekształceń powstałych w wyniku oszustwa lub błędu.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem jest wyrażenie opinii o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na podstawie przeprowadzonego badania. Badanie to przeprowadziliśmy zgodnie ze standardami rewizji finansowej powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Standardy te wymagają od nas zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, by uzyskać uzasadnioną pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest wolne od istotnych zniekształceń.

Badanie obejmuje procedury uzyskania dowodów księgowych na poprawność kwot i informacji przedstawionych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur zależy od subiektywnego osądu biegłego rewidenta, w tym oceny ryzyka powstania istotnych zniekształceń w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynikłych z nadużycia lub błędu. Przy ocenie tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę wyniki kontroli wewnętrznej dotyczące przygotowania i rzetelnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego przez Korporację celem zaplanowania procedur rewizji finansowej odpowiednich do okoliczności, ale nie celem wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Korporacji. Wobec tego nie wyrażamy takiej opinii. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości stosowanych zasad rachunkowości oraz zasadności znaczących wartości szacunkowych przyjętych przez kierownictwo, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Naszym zdaniem dowody uzyskane w wyniku badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii.

Opinia

Naszym zdaniem wskazane powyżej skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową Korporacji na dzień 31 grudnia 2016 roku, wyniki jej działalności oraz przepływy pieniężne za rok zakończony w tym dniu, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Warszawa, 28 kwietnia 2017 r.

Deloitte Polska Spółka z o.o.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ SPORZĄDZONE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 R.

AKTYWA

AKTYWA :		
Inwestycje wykazywane w wartości godziwej (Noty 3 i 5):		
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	50.812.588
Publiczne fundusze inwestycyjne - jednostki uczestnictwa		50.161.124
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		14.793.262
Publiczny fundusz inwestycyjny - papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		721.230
Inwestycje alternatywne		98.981.448
Prywatny fundusz inwestycyjny - jednostki uczestnictwa		23.410.716
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (Noty 3 i 5)		13.816.340
Należności z tytułu wykupu inwestycji		64.277
Grunty i środki trwałe netto (Nota 6)		4.536.801
Pożyczki pomniejszone o odpis aktualizujący w kwocie 374 980 USD (Nota 7)		3.657.149
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów i pozostałe aktywa		57.882
Aktywa razem	USD	261.012.817

ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA NETTO

ZOBOWIĄZANIA:		
Zobowiązania z tytułu dotacji (Nota 3)	USD	3.919.178
Zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów		231.022
Zobowiązania razem		4.150.200
AKTYWA NETTO NIEPODLEGAJĄCE OGRANICZENIOM (Nota 2)		256.862.617
Razem zobowiązania i aktywa netto	USD	261.012.817

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2016 ROKU

		Niepodlegające ograniczeniom
Zmiany aktywów netto:		
Przychody:		
Przychody z tytułu odsetek i dywidend	USD	1.845.939
Darowizny niepieniężne		23.491
Przychody i darowizny razem		1.869.430
Koszty:		
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze		1.226.807
Koszty działalności operacyjnej		932.665
Koszty wynajmu		96.559
Amortyzacja		176.708
Razem koszty działalności operacyjnej		2.432.739
Granty (Nota 3)		(8.014.928)
Nadwyżka grantów i kosztów nad przychodami		(8.578.237)
Zrealizowany zysk netto z inwestycji (Nota 5)		6.480.027
Niezrealizowany zysk netto z tytułu wzrostu wartości inwestycji (Nota 5)		6.265.370
Strata netto z tytułu różnic kursowych (Nota 3)		(1.510.722)
Łączny spadek wartości aktywów netto		2.656.438
Aktywa netto na początek roku		254.206.179
Aktywa netto na koniec roku	USD	256.862.617

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2016

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej:		
Wzrost wartości aktywów netto	USD	2.656.438
Korekty w celu uzgodnienia spadku wartości aktywów netto ze środkami pieniężnymi netto wykorzystywanymi w działalności operacyjnej:		
Zrealizowany zysk netto z inwestycji		(6.480.027)
Niezrealizowany zysk netto z tytułu wzrostu wartości inwestycji		(6.265.370)
Strata netto z tytułu różnic kursowych		1.510.722
Odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek		238.800
Amortyzacja		176.708
Darowizny niepieniężne		(23.491)
Zwiększenie odsetek naliczonych od pożyczek		(45.257)
Zmniejszenie odsetek naliczonych od inwestycji		25.785
Zmniejszenie stanu czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów		25.007
Zmniejszenie stanu zobowiązań i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów		(36.822)
Zmniejszenie stanu zobowiązań z tytułu dotacji		(1.677.931)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		(9.895.438)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej:		
Wpływy ze sprzedaży/wykupu inwestycji		47.124.210
Wydatki na nabycie inwestycji		(72.631.111)
Udzielone pożyczki		(4.282.348)
Wpływy ze spłaty udzielonych pożyczek		3.389.252
Wydatki na nabycie środków trwałych		(32.613)
Środki pieniężne netto wykorzystane w działalności inwestycyjnej		(26.432.610)
Wpływ zmiany kursu wymiany walut na środki pieniężne i ich ekwiwalenty		(1.023.868)
Zmniejszenie stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów netto		(37.351.916)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku		51.168.256
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	USD	13.816.340

W 2015 roku Fundacja dokonała sprzedaży inwestycji w kwocie 64.277 USD, która została ujęta jako zwiększenie salda należności z tytułu wykupu inwestycji oraz zmniejszenie salda inwestycji alternatywnych wykazywanych w wartości godziwej.

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2016 r.

1. ORGANIZACJA FUNDACJI

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (zwana dalej „Fundacją", a wspólnie ze swoją jednostką zależną „Korporacją"), to amerykańska organizacja non-profit, założona 11 sierpnia 1999 r. Fundacja została założona przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (zwany dalej „Funduszem") w celu realizacji zadań określonych w Ustawie z 1989 r. o wspieraniu demokracji w Europie Wschodniej („Support for East European Democracy Act") poprzez rozwijanie skutecznych programów pomocowych i sprawdzonych w praktyce działań Funduszu, a także podejmowanie innych inicjatyw rozwojowych sprzyjających demokratyzacji polskiej polityki i urynkowieniu polskiej gospodarki.

Działania Fundacji koncentrują się na trzech głównych obszarach: (i) inicjatywach w zakresie edukacji, (ii) rozwoju społeczności lokalnych oraz (iii) upowszechnianiu polskich doświadczeń związanych z transformacją. Do realizacji zadań związanych z indywidualnymi dotacjami Fundacja wyszukuje organizację zewnętrzną, której powierza zarządzanie danym programem (zazwyczaj dobrze funkcjonującą polską organizację pozarządową), co pozwala na optymalne wykorzystanie zasobów Fundacji. Fundacja nie posiada udziałów ani nie sprawuje kontroli w organizacjach zewnętrznych zarządzających programami.

Za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej Fundacja otworzyła w Polsce swoje przedstawicielstwo (zwane dalej „Przedstawicielstwem"), którego celem jest promowanie Fundacji, udzielanie informacji oraz doradzanie Fundacji w związku z realizacją jej zadań.

Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich Sp. z o.o. Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich Sp. z o.o. (PAFPIO) jest osobno zarządzaną jednostką zależną Fundacji, zajmującą się udzielaniem pożyczek organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom i innym inicjatywom non-profit w Polsce. W dniu 31 maja 2011 r. Fundusz przekazał Fundacji 100% udziałów („Udziały") PAFPIO w formie dotacji. PAFPIO jest niezależnie od Fundacji działającym podmiotem gospodarczym, a ponieważ Fundacja jest właścicielem wszystkich udziałów w Funduszu, księgowość PAFPIO jest skonsolidowana z rachunkami Fundacji, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki („US GAAP").

2. PODSTAWA PREZENTACJI SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Korporacja jest zobowiązana do prezentacji skonsolidowanych informacji o swojej sytuacji finansowej i działalności w podziale na grupy aktywów netto. Na dzień 31 grudnia 2016 r. saldo aktywów netto zostało w całości sklasyfikowane jako niepodlegające ograniczeniom. Do aktywów netto niepodlegających ograniczeniom zalicza się aktywa netto, których wykorzystanie nie jest ograniczone warunkami narzuconymi przez fundatora.

3. PODSTAWOWE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ZASADY KONSOLIDACJI

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przygotowane zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych i zawiera dane finansowe Fundacji i PAFPIO, jej jedynej jednostki zależnej. Przy konsolidacji wyeliminowano wszystkie salda rozliczeń wzajemnych i transakcji zawartych między tymi jednostkami.

SZACUNKI

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych wymaga od kierownictwa dokonania szacunków i przyjęcia założeń, które wpływają na wartość wykazywanych aktywów i pasywów, na aktywa i zobowiązania warunkowe ujawnione na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również na wysokość przychodów i kosztów wykazywanych w okresie sprawozdawczym. Faktycznie osiągnięte wyniki mogą różnić się od wartości szacunkowych.

INWESTYCJE WYKAZYWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Korporacja ujmuje transakcje dotyczące inwestycji w dniu ich zawarcia. Przychody z tytułu odsetek i dywidend, niezrealizowane i zrealizowane zyski i straty wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności. Inwestycje Korporacji wchodzą w skład aktywów Fundacji. Korporacja korzysta z usług profesjonalnych firm inwestycyjnych i doradców, którzy zarządzają inwestycjami i nadzorują ich stan. Szczegółowy opis inwestycji Korporacji wykazanych w wartości godziwej znajduje się w Nocie 5. Inwestycje wyceniane w wartości godziwej klasyfikowane są zgodnie z „hierarchią wartości godziwej" lub wyceniane w wartości netto aktywów. Szczegółowy opis stosowanych metod przedstawiono poniżej.

INWESTYCJE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ, KLASYFIKOWANE ZGODNIE Z HIERARCHIĄ WARTOŚCI GODZIWEJ

Inwestycje Korporacji sklasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej są wyceniane w wartości godziwej i ujawniane zgodnie z hierarchią wartości godziwej przedstawioną w standardzie „Kodyfikacja Standardów Rachunkowości" (Accounting Standards Codification, ASC) temat 820, „Ujawnianie i Wycena Wartości Godziwej" opracowanego przez Radę Standardów Rachunkowości Finansowej (Financial Accounting Standards Board). Hierarchia wartości godziwej określa wartość godziwą jako cenę możliwą do uzyskania w standardowej transakcji sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania, przeprowadzonej między uczestnikami rynku w dniu wyceny. Klasyfikację inwestycji Korporacji zgodnie z hierarchią wartości godziwej przedstawiono poniżej:

- **Poziom 1:** Ta metoda wykorzystuje jako dane wejściowe notowane, niekorygowane ceny identycznych aktywów lub zobowiązań z aktywnych rynków, do których jednostka ma dostęp na koniec okresu sprawozdawczego.
- **Poziom 2:** Dane wejściowe nie są cenami notowanymi na aktywnych rynkach, można je zaobserwować (bezpośrednio lub pośrednio) na rynku na koniec okresu sprawozdawczego, zaś wartość godziwą można ustalić przy użyciu modeli lub innych metod wyceny.
- **Poziom 3:** Dane wejściowe to informacje, których nie można zaobserwować na rynku, ponieważ dane aktywa lub zobowiązania nie są przedmiotem obrotu (lub obrót ten jest bardzo mały), a jednostka sprawozdawcza wykorzystuje szacunki i założenia dotyczące wyceny danego składnika aktywów lub zobowiązań, w tym założenia dotyczące ryzyka. Dane służące do ustalania wartości godziwej są w dużej mierze oparte o subiektywną ocenę. Ze względu na istotną niepewność tych szacunków wielkości te mogą znacząco różnić się od wartości wykorzystywanych w przypadku istnienia aktywnego rynku obrotu tymi aktywami i zobowiązaniami.

Poziom klasyfikacji instrumentu finansowego w ramach hierarchii wartości godziwej wyznacza się w oparciu o dane wejściowe najniższego szczebla, które mają istotny wpływ na wycenę wartości godziwej. Poniżej przedstawiono opis metod wyceny instrumentów wycenianych w wartości godziwej, z uwzględnieniem ogólnej klasyfikacji tych instrumentów zgodnie z hierarchią wartości godziwej:

- *Akcje zwykłe i uprzywilejowane oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu:* Inwestycje kapitałowe oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu (głównie papiery wartościowe emitowane przez polski rząd) wycenia się na podstawie kursu zamknięcia podawanego przez najważniejsze giełdy. Akcje zwykłe i uprzywilejowane oraz niektóre papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu należą do pierwszego poziomu hierarchii wartości godziwej.
- *Publiczne fundusze inwestycyjne - jednostki uczestnictwa i papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu:* Są to publiczne jednostki inwestycyjne wyceniane w oparciu o wartość NAV określoną przez zarządzające nimi podmioty. W przypadku publicznych funduszy inwestycyjnych wartość aktywów netto (NAV) stanowi cena notowana na aktywnym rynku, klasyfikowana na pierwszym poziomie hierarchii wartości godziwej.

INWESTYCJE KLASYFIKOWANE JAKO WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ, PODLEGAJĄCE WYCENIE W WARTOŚCI AKTYWÓW NETTO

Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto ze względów praktycznych wycenia się w oparciu o NAV jednostki inwestycyjnej. NAV wylicza się jako wartość aktywów stanowiących własność tej jednostki inwestycyjnej, pomniejszoną o jej zobowiązania. Wartość godziwa inwestycji wycenianych w oparciu o NAV stanowi część NAV przypisaną Korporacji.

- **Inwestycje alternatywne** Są to prywatne jednostki inwestycyjne wyceniane metodą NAV określoną przez podmioty nimi zarządzające. Inwestycje uznane przez jednostkę zarządzającą za niemożliwe do upłynnienia i/lub nieposiadające łatwej

do sprawdzenia wartości rynkowej wycenia się na podstawie bieżących szacunków dokonanych przez zarządzających jednostkami inwestycyjnymi. Metody wyceny i dane wsadowe ustala zarządzający jednostką inwestycyjną.

- **Prywatny fundusz inwestycyjny - jednostki uczestnictwa** Jest to prywatna jednostka inwestycyjna wyceniana w oparciu o wartość NAV określoną przez podmiot zarządzający. NAV prywatnego funduszu inwestycyjnego, o którym mowa powyżej, to cena jego jednostek uczestnictwa, która nie jest ceną notowaną na aktywnym rynku, lecz wyliczaną w oparciu o inwestycje pozostające w obrocie na aktywnym rynku. Korporacja może dokonać wykupu inwestycji w dniu jej wyceny lub w krótkim terminie bez żadnych ograniczeń.

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, do ekwiwalentów środków pieniężnych Korporacja zalicza wszystkie instrumenty finansowe o wysokiej płynności i pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy na dzień zakupu.

DOTACJE I ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOTACJI

Dotacje są ujmowane jako koszty dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności oraz zobowiązania z tytułu dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej z chwilą zatwierdzenia zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Dyrektorów, zakończenia negocjacji z beneficjentem oraz podpisania umowy dotacji przez strony.

OTRZYMANE GRANTY

Otrzymane granty są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności jako przychód w okresie, w którym została zawarta umowa grantu pomiędzy Korporacją a darczyńcą, jeżeli darczyńca nie ustanowił żadnych warunków lub w przypadku, gdy warunki zostały nałożone, ale prawdopodobieństwo, że Korporacja ich nie spełni, jest niewielkie.

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I DYWIDEND

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane na zasadzie memoriałowej. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w okresie, w którym ogłoszona została wypłata dywidendy, jeżeli Korporacja była w posiadaniu danego papieru wartościowego na dzień ustalenia prawa do dywidendy.

WALUTA OBCA

Walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Korporacji jest dolar amerykański (USD). Walutą funkcjonalną Przedstawicielstwa Fundacji i PAFPIO jest polski złoty (PLN). Przychody i koszty denominowane w PLN przeliczane są na USD w ciągu roku po aktualnych kursach wymiany. Aktywa i zobowiązania denominowane w PLN przelicza się po kursie spot obowiązującym na koniec roku. Korekty z przeszacowania i przeliczenia ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

USŁUGI ŚWIADCZONE BEZPŁATNIE

Amerykańscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji nie otrzymują żadnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia swoich obowiązków. Osoby te poświęcają Korporacji znaczną ilość czasu. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie uwzględniono kosztów z tytułu takich nieodpłatnych usług ze względu na brak obiektywnej podstawy do ich wyceny. Przewodniczący Rady Dyrektorów Korporacji („Przewodniczący") otrzymuje honorarium z tytułu pełnienia swojej funkcji. Polscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji, niebędący członkami Zarządu Fundacji, otrzymują wynagrodzenie za wsparcie merytoryczne i konsultacje na rzecz Korporacji. W roku zakończonym 31 grudnia 2016 r. łączne wynagrodzenie polskich członków Rady Dyrektorów oraz Przewodniczącego wyniosło 72.143 USD.

AMORTYZACJA

Grunty i środki trwałe są początkowo wykazywane w cenie nabycia. Wszelkie środki trwałe oprócz gruntów, które nie podlegają amortyzacji, amortyzowane są metodą liniową w szacowanym okresie użytkowania w następujący sposób: podniesienie wartości gruntu - 15 lat, budynki - 39 lat, sprzęt komputerowy, oprogramowanie, meble i samochody - od 3 do 5 lat.

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

Usługi specjalistyczne, koszty posiedzeń Rady Dyrektorów, koszty podróży, zakwaterowania i wyżywienia poniesione w związku z działalnością Korporacji, koszty administracyjne i podatek dochodowy płacony przez PAFPIO oraz odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek są klasyfikowane jako koszty działalności operacyjnej.

RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe to możliwość poniesienia straty z powodu niedotrzymania warunków umowy przez kontrahenta. O ile odpowiednie dokumenty nie stanowią inaczej, Korporacja nie wymaga zabezpieczenia instrumentów finansowych ani kredytów, z którymi wiąże się ryzyko kredytowe. Na dzień 31 grudnia 2016 r. w Korporacji występowała ekspozycja kredytowa wynikająca głównie z instrumentów dłużnych wchodzących w skład jej portfela inwestycyjnego oraz z pożyczek udzielonych przez PAFPIO. Maksymalny poziom ryzyka poniesienia strat na tych aktywach odzwierciedlają odpowiednie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

NAJNOWSZE REGULACJE RACHUNKOWE

W maju 2015 roku FASB wydała regulację ASU Nr 2015-7 „Ujawnienia Dotyczące Inwestycji w Niektórych Jednostkach Obliczających Wartość Aktywów Netto Przypadającą na Jeden Udział (lub jej równowartość)" (Disclosures for Investments in Certain Entities that Calculate Net Asset Value per Share (or its equivalent)). ASU 2015-7 ze względów praktycznych zmienia wymogi dotyczące ujawniania informacji, przedstawione w standardzie „Kodyfikacja Standardów Rachunkowości" (Accounting Standards Codification, ASC) temat 820, „Ujawnianie i Wycena Wartości Godziwej", dotyczące inwestycji, których wartość wycenia się jako NAV przypadającą na jedną akcję. Zmiany polegają na eliminacji, ze względów praktycznych, wymogu klasyfikacji w ramach hierarchii wartości godziwej wszystkich inwestycji, których wartość wycenia się metodą NAV na akcję, a także na eliminacji wymogów dotyczących ujawniania określonych informacji, dotyczących wszystkich inwestycji podlegających wycenie w wartości godziwej metodą NAV na akcję. Skutki wprowadzenia ASU 2015-7 dla Korporacji obejmują zmianę klasyfikacji inwestycji alternatywnych i prywatnych funduszy inwestycyjnych - jednostek uczestnictwa odpowiednio z poziomów 3. i 2. hierarchii wartości godziwej do inwestycji wycenianych w wartości aktywów netto w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej. ASU 2015-7 obowiązuje w odniesieniu do okresów rozliczeniowych rozpoczynających się po 15 grudnia 2016 roku. Dopuszcza się możliwość wcześniejszego zastosowania; Korporacja zatem zastosowała standard od dnia 1 stycznia 2016 roku.

W sierpniu 2016 roku FASB wydała standard ASU Nr 2016-14 „Prezentacja Sprawozdań Finansowych Jednostek Not-for-Profit" (Presentation of Financial Statements of Not-for Profit Entities). Najważniejsze postanowienia ASU 2016-14, które mają wpływ na Korporację, wymagają (a) przedstawienia danych jakościowych dotyczących sposobu zarządzania płynnymi zasobami, służącymi do zaspokojenia zapotrzebowania na środki pieniężne związanego z ogólnymi wydatkami w okresie jednego roku od dnia bilansowego; (b) przedstawienia w bilansie lub w notach danych jakościowych, a w razie konieczności również dodatkowych danych jakościowych w notach, dotyczących dostępności aktywów finansowych Korporacji na dzień bilansowy, w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki pieniężne, związanego z ogólnymi wydatkami w okresie roku od dnia bilansowego; (c) przedstawienia kwot wydatków, ujętych metodą kalkulacyjną i porównawczą; (d) przedstawienia stosowanych metod alokacji kosztów do programów i komórek wsparcia; (e) przedstawienia zwrotu z inwestycji po potrąceniu zewnętrznych i bezpośrednich wewnętrznych kosztów inwestycji. Nie ma obowiązku ujawniania potrąconych kosztów. ASU 2016-14 obowiązuje w odniesieniu do okresów rozliczeniowych rozpoczynających się po 15 grudnia 2017 roku. Dopuszcza się wcześniejsze zastosowanie. Korporacja nie spodziewa się znaczącego wpływu tego standardu na swoje sprawozdanie finansowe.

4. DOTACJA Z POLSKO-AMERYKAŃSKIEGO FUNDUSZU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zgodnie z umową podpisaną w 1999 r. pomiędzy Funduszem a Rządem Stanów Zjednoczonych oraz w porozumieniu z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Fundusz zwrócił 120 mln USD ze swoich aktywów Departamentowi Skarbu Stanów Zjednoczonych i wniósł pozostałe aktywa do Fundacji zgodnie z umową dotacji podpisaną między Funduszem a Fundacją (z późniejszymi zmianami, „Umowa dotacji"). Łączna kwota przekazana przez Fundusz Fundacji wyniosła 255,3 mln USD i została zaksięgowana jako aktywa netto niepodlegające ograniczeniom. Zgodnie z ostatnim aneksem do Umowy dotacji, została ona rozwiązana wraz z likwidacją Funduszu w dniu 27 grudnia 2011 r., z wyjątkiem pewnych postanowień, które pozostały w mocy po jej rozwiązaniu, w tym postanowienia, zgodnie z którym Rząd Stanów Zjednoczonych ma prawo zażądać od Fundacji zwrotu aktywów otrzymanych od Funduszu, łącznie z osiągniętym na nich zyskiem, do Skarbu Państwa USA, jeżeli uzna, że Fundacja dotowała lub w inny sposób finansowała działalność niezgodną z prawem.

5. INWESTYCJE WYKAZYWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Opis metodologii i założeń wykorzystanych do ustalenia wartości godziwej inwestycji Korporacji znajduje się powyżej, w Nocie 3 „Inwestycje wykazywane w wartości godziwej". Koszt, wartość godziwą i skumulowane niezrealizowane zyski (straty) z inwestycji na dzień 31 grudnia 2016 r. przedstawia poniższa tabela.

		Koszt		Wartość godziwa		Skumulowany niezrealizowany wzrost (spadek) wartości netto
Inwestycje klasyfikowane zgodnie z hierarchią wartości godziwej						
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	27.851.414	USD	50.812.588	USD	22.961.174
Publiczne fundusze inwestycyjne - jednostki uczestnictwa		48.394.249		50.161.124		1.766.875
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		16.044.995		14.793.262		(1.251.733)
Publiczny fundusz inwestycyjny - papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		731.890		721.230		(10.660)
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):						
Inwestycje alternatywne		84.594.998		98.981.448		14.386.450
Prywatny fundusz inwestycyjny - jednostki uczestnictwa		15.000.606		23.410.716		8.410.110
	USD	192.618.152	USD	238.880.368	USD	46.262.216

Niezrealizowany wzrost (spadek) wartości inwestycji oraz zrealizowany zysk netto z inwestycji za rok zakończony 31 grudnia 2016 przedstawia poniższa tabela.

		Niezrealizowany wzrost (spadek) wartości netto		Zrealizowany zysk / (strata) netto
Inwestycje klasyfikowane zgodnie z hierarchią wartości godziwej:				
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	(1.824.970)	USD	4.430.942
Publiczne fundusze inwestycyjne - jednostki uczestnictwa		1.962.752		1.579.516
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		(123.017)		(142.288)
Publiczny fundusz inwestycyjny - papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		4.548		717
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):				
Inwestycje alternatywne		4.710.559		611.140
Prywatny fundusz inwestycyjny - jednostki uczestnictwa		1.535.498		-
	USD	6.265.370	USD	6.480.027

W tabeli poniżej przedstawiono inwestycje Korporacji na dzień 31 grudnia 2016 r., wykazywane w wartości godziwej w poszczególnych okresach rozliczeniowych, według poziomów hierarchii opisanych w Nocie 3:

		Ceny identycznych aktywów notowane na aktywnych rynkach (Poziom 1)		Wyceniane w wartości aktywów netto (NAV)		Razem
Inwestycje klasyfikowane zgodnie z hierarchią wartości godziwej:						
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	50.812.588	USD	-	USD	50.812.588
Publiczne fundusze inwestycyjne - jednostki uczestnictwa		50.161.124		-		50.161.124
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		14.793.262		-		14.793.262
Publiczny fundusz inwestycyjny - papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		721.230		-		721.230
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):						
Inwestycje alternatywne		-		98.981.448		98.981.448
Prywatny fundusz inwestycyjny - jednostki uczestnictwa		-		23.410.716		23.410.716
	USD	116.488.204	USD	122.392.164	USD	238.880.368
% sumy		48,8%		51,2%		100,0%

Przychody z odsetek i dywidendy wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności obejmują kwotę ok. 0,4 mln USD stanowiącą dywidendę przekazaną przez fundusze inwestycyjne zarządzające aktywami Korporacji.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o inwestycjach Korporacji wycenionych ze względów praktycznych metodą wartości aktywów netto funduszy inwestycyjnych (NAV), sklasyfikowanych według strategii inwestycyjnej, na dzień 31 grudnia 2016 roku.

	Wartość godziwa		Częstotliwość wykupu	Okres od powiadomienia do wykupu	
Inwestycje alternatywne:					
Multi-strategy	USD	39.645.849	Patrz uwaga.	45-65 dni	(a)
Rynki wschodzące		14.200.418	Miesięcznie	20-60 dni	(b)
Fundusze long/short		23.510.039	Patrz uwaga.	30-90 dni	(c)
Tylko fundusze long		15.417.917	Patrz uwaga.	30-45 dni	(d)
Private equity		6.207.225	Niepodlegające możliwości wykupu	Nie dotyczy	(e)
		98.981.448			
Prywatny fundusz inwestycyjny - jednostki uczestnictwa:					
Międzynarodowe		23.410.716	Miesięcznie	10 dni roboczych	(f)
	USD	122.392.164			

Uwaga: Poza pozycjami przedstawionymi w nocie (e) poniżej Korporacja nie posiada niewykonanych zobowiązań inwestycyjnych.

Kwota uzyskana ostatecznie z potencjalnej sprzedaży inwestycji wycenianych w NAV różniłaby się prawdopodobnie od wartości godziwej tych inwestycji na dzień 31 grudnia 2016 r.

(a) *Multi-strategy:* Do tej kategorii należą alternatywne fundusze inwestycyjne realizujące różnorodne strategie inwestowania, w tym long/short equity, event driven, kredytowe, merger arbitrage, aktywa zagrożone i transakcje prywatne, przede wszystkim z Ameryki Północnej, Europy i Azji (99% tej kategorii). 57% inwestycji z tej kategorii podlega wykupowi w okresach miesięcznych, podczas gdy pozostała kwota w chwili obecnej nie podlega wykupowi, ponieważ fundusze inwestycyjne wprowadziły zasadę pełnego wykupu w okresach do jednego roku. Procentowy udział inwestycji z tej kategorii niepodlegających aktualnie wykupowi: (a) 22% podlega wykupowi w ciągu czterech kolejnych kwartałów; (b) 19% nie podlega wykupowi do dnia 31 grudnia 2017 roku; (c) 2% nie przewiduje wykupu, ponieważ w chwili sprzedaży przez fundusz aktywów, stanowiących ich pokrycie, będą uprawniać do udziału w zysku. W związku z ograniczeniami dotyczącymi wykupu kwota, jaką Korporacja ostatecznie uzyska ze sprzedaży inwestycji, o których mowa powyżej, będzie prawdopodobnie różnić się od wartości godziwej ustalonej na chwilę obecną.

(b) *Rynki wschodzące:* Ta kategoria obejmuje dwa alternatywne fundusze inwestycyjne realizujące wyłącznie strategię long equity i inwestujące na rynkach wschodzących. Jeden z funduszy, stanowiący 54% tej kategorii, inwestuje wyłącznie w regionie Azji i Pacyfiku z wyłączeniem Japonii, głównie na rynkach wschodzących, ale rozważa również inwestycje w Australii i Nowej Zelandii. Drugi fundusz, z udziałem 46% w tej kategorii, inwestuje w papiery wartościowe spółek o małej i średniej kapitalizacji rynkowej na rynkach wschodzących.

(c) *Fundusze long/short equity:* Kategoria ta obejmuje alternatywne fundusze inwestycyjne, realizujące strategie long/short equity, ukierunkowane na inwestycje w firmach globalnych, fundusze typu value equity i fundusze ukierunkowane na technologie, media i telekomunikację z zaangażowaniem w fundusze oportunistyczne i niepewne papiery dłużne. Procentowy udział inwestycji z tej kategorii niepodlegających aktualnie wykupowi: (a) 32% podlegające wykupowi co trzy lata, począwszy od 31 grudnia 2019 roku; (b) 35% podlegające wykupowi kwartalnie, począwszy od 31 marca 2018 roku; (c) 32% podlegające wykupowi w okresie ośmiu kolejnych kwartałów.

(d) *Long Only:* Do tej kategorii należą dwie inwestycje, ukierunkowane na jednostki uczestnictwa w sektorze opieki zdrowotnej, przemysłu i dóbr luksusowych. 64% inwestycji należących do tej kategorii podlega wykupowi w okresach miesięcznych, a pozostałe podlegają wykupowi kwartalnemu począwszy od 30 września 2017 roku.

(e) *Private equity:* Do tej kategorii należą: (a) udziały w dwóch funduszach private equity inwestujących w sektor energetyczny w Ameryce Północnej; Korporacja zobowiązała się zainwestować 4,5 mln USD w każdy z tych funduszy, a na dzień 31 grudnia 2016 roku saldo jej zobowiązań wobec obu wynosiło 4,1 mln USD; (b) udziały w funduszu private equity inwestującym w rozwijające się segmenty systemu opieki zdrowotnej, przede wszystkim w specjalistyczne leki, technologie medyczne i usługi z zakresu opieki zdrowotnej. Korporacja zobowiązała się zainwestować w fundusz 4,0 mln USD, a na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość jej zobowiązania wobec funduszu wynosiła 3,2 mln USD. Inwestycje w te fundusze nie podlegają obecnie możliwości wykupu, ponieważ środki mają być wypłacane z chwilą sprzedaży aktywów przez fundusze. Określenie terminu ich sprzedaży nie jest jednak możliwe. Zgodnie z dokumentami funduszy, wszystkie środki zostaną wypłacone przed terminem likwidacji każdego funduszu (który może zostać przedłużony o dwa lata), tj. w 2022 r. dla pierwszego, w 2025 r. dla drugiego i w 2025 dla funduszu opieki zdrowotnej.

(f) *Międzynarodowe* Kategoria obejmuje jeden fundusz, którego celem jest osiągnięcie długotrwałego wzrostu głównie poprzez inwestowanie w zróżnicowany portfel papierów wartościowych spółek mających siedzibę poza Stanami Zjednoczonymi. Fundusz inwestuje głównie na ustabilizowanych rynkach międzynarodowych; część jego aktywów może być jednak inwestowana na rynkach wschodzących. Inwestycja podlega miesięcznemu wykupowi.

6. GRUNTY I ŚRODKI TRWAŁE

Na dzień 31 grudnia 2016 r. na grunty i środki trwałe składały się:

Grunty		1.913.359
Podniesienie wartości gruntu		174.158
Budynek		2.769.692
Sprzęt komputerowy i oprogramowanie		137.772
Umeblowanie i wyposażenie		274.146
Samochody		70.391
		5.339.518
Minus umorzenie i amortyzacja		802.717
Wartość księgowa netto	USD	4.536.801

7. POŻYCZKI I ODPISY AKTUALIZUJĄCE WARTOŚĆ POŻYCZEK

Pożyczki udzielane są przez Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich [PAFPIO] i wykazywane w pozostałej do spłaty kwocie kapitału z naliczonymi odsetkami, pomniejszonej o wartość odpisu na wypadek nieściągalności pożyczki. Odsetki od pożyczek ujmuje się w przychodach i wylicza na podstawie pozostałych do spłaty kwot kapitału przy zastosowaniu odpowiedniej stawki. Z naliczania odsetek rezygnuje się w momencie wypowiedzenia umowy pożyczki lub powstania wątpliwości co do jej ściągalności.

Odpis aktualizujący wartość pożyczek jest utrzymywany na takim poziomie ustalonym przez kierownictwo PAFPIO, żeby jego wartość wystarczała do pokrycia potencjalnych strat w portfelu pożyczek. Wartość tę ustala się na podstawie ryzyka straty związanego z sytuacją konkretnego pożyczkobiorcy, w tym z jego sytuacją finansową, historią spłaty zobowiązań i wartością zabezpieczeń, a także innych czynników i szacunków, które podlegają zmianie w miarę upływu czasu. Szacunki ryzyka straty oraz wysokości odpisu od pożyczki mają charakter subiektywny, a ostateczna wysokość strat może się od nich różnić. Wartości szacunkowe podlegają okresowym przeglądom, których dokonuje kierownictwo PAFPIO. Niezbędne korekty ujmuje się w okresach, w których kierownictwo otrzymało informację o konieczności ich wprowadzenia. Odpis aktualizujący wartość pożyczek: (i) zwiększa się o kwoty rezerw na wypadek nieściągalności; (ii) zmniejsza się o kwoty pożyczek odzyskanych, na które uprzednio ujęto rezerwę na wypadek nieściągalności; (iii) zmniejsza się o odpisy. Działania windykacyjne kontynuuje się po spisaniu pożyczki w straty przez kierownictwo PAFPIO, co umożliwia odzyskania należnych kwot.

Zmiany stanu odpisu aktualizującego wartość pożyczek ujętego przez PAFPIO za rok zakończony 31 grudnia 2016:

Bilans otwarcia	USD	332.993
Dodatkowy odpis aktualizujący odniesiony w koszty operacyjne netto		238.800
Odzyskane pożyczki uprzednio objęte odpisem aktualizacyjnym		(13.951)
Pożyczki spisane		(170.014)
Korekta z tytułu przewalutowania		(12.848)
Bilans zamknięcia	USD	374.980

8. ZOBOWIĄZANIA

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Korporacja zatwierdziła 16 programów o łącznej wartości 14,4 mln USD, których realizacja była uwarunkowania zakończeniem negocjacji dotyczących dotacji i podpisaniem umowy dotacji satysfakcjonującej strony. Po 31 grudnia 2016 roku Korporacja podpisała umowy dotacji dotyczące tych programów w łącznej kwocie 8,8 mln USD.

9. KWESTIE PODATKOWE

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI

W Stanach Zjednoczonych Fundacja jest zwolniona z federalnych podatków dochodowych na podstawie artykułu 501(c)(4) amerykańskiego Kodeksu Podatkowego (Internal Revenue Code). Ponadto Fundacja jest zwolniona z podatków stanowych i lokalnych.

POLSKA

Polskie Przedstawicielstwo Fundacji nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych w Polsce. PAFPIO jest polską spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, podlegającą opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych. W roku zakończonym 31 grudnia 2016 r., podatek dochodowy PAFPIO wyniósł 29.512 USD i został ujęty w kosztach operacyjnych w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

10. WYDARZENIA PO ZAKOŃCZENIU OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO

Korporacja oceniła wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego do dnia 28 kwietnia 2016 r., czyli daty sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, i uznała, że nie wystąpiły żadne dodatkowe zdarzenia wymagające uwzględnienia w formie korekt lub ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień i za rok zakończony 31 grudnia 2016.

RADA DYREKTORÓW

* stan na czerwiec 2017

ANDREW NAGORSKI - PRZEWODNICZĄCY
Wielokrotnie nagradzany dziennikarz i pisarz, były korespondent zagraniczny i Szef Redakcji (Senior Editor) Newsweek International

JOHN P. BIRKELUND - *Przewodniczący do maja 2012, obecnie: Chairman Emeritus*
Senior Advisor Saratoga Partners, były Przewodniczący Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

MAREK BELKA *(do czerwca 2010)*
Były Premier RP, były Sekretarz Komisji Gospodarczej ONZ dla Europy, były Dyrektor Departamentu Europejskiego Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Prezes Narodowego Banku Polskiego

JOSEPH C. BELL
Senior Partner w Hogan Lovells

ALFRED B. BIEĆ
Były Podsekretarz Stanu w Urzędzie Rady Ministrów, Sekretarz KERM, były Prezes Zarządu Banku PEKAO Nowy Jork i Banku Pocztowego

FREDERICK M. BOHEN
Były Wiceprezydent i Dyrektor Zarządzający, Uniwersytet Rockefellera

MICHAŁ BONI *(do stycznia 2008)*
Poseł do Parlamentu Europejskiego, były Minister Administracji i Cyfryzacji, były Minister Pracy, ekspert ds. rynku pracy i polityki społecznej

ZBIGNIEW BRZEZIŃSKI
Były Doradca Prezydenta USA ds. Bezpieczeństwa Narodowego, Doradca w Centrum Studiów Strategicznych i Międzynarodowych, były Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

ROBERT G. FARIS - *do listopada 2015, obecnie: Director Emeritus*
Przewodniczący Rady Dyrektorów Enterprise Investors Corporation, były Prezes i Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

ANNA FORNALCZYK
Była Prezes Urzędu Antymonopolowego (obecnie UOKiK)

CHRISTOPHER HILL
Dziekan Josef Korbel School of International Studies, University of Denver, były Ambasador w Iraku, Korei, Polsce, Macedonii, były specjalny wysłannik w czasie kryzysu w Kosowie, były zastępca sekretarza stanu ds. Azji Wschodniej i Pacyfiku, przewodniczący delegacji USA na forum rozmów sześciostronnych w sprawie programu nuklearnego Korei Północnej

GEOFFREY HOGUET
Członek Zarządu GRH Holdings, LLC

ALEKSANDER KOJ
Profesor w Instytucie Biologii Molekularnej Uniwersytetu Jagiellońskiego, były rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego

JERZY KOŹMIŃSKI
Były Ambasador RP w USA, Prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

DAVID NIEMIEC
Senior Advisor Saratoga Partners

NICHOLAS A. REY
Były Ambasador USA w Polsce, Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

KRZYSZTOF PAWŁOWSKI
Rektor Wyższej Szkoły Biznesu-National Louis University w Nowym Sączu, były Senator RP

CARLA H. SKODINSKI
Wiceprezes i Dyrektor Inwestycyjny, KCM, LLC

SYLWIA WILKOS
Prezes Scorpio Studio, wykładowca akademicki nauk humanistycznych

AMBASADOR USA W POLSCE, UCZESTNICZĄCY W PRACACH RADY DYREKTORÓW
PAUL W. JONES

ZARZĄD I PRACOWNICY

* stan na czerwiec 2017

Prezes Fundacji
JERZY KOŹMIŃSKI

Dyrektor Przedstawicielstwa w Polsce
GRZEGORZ JĘDRYS

Dyrektorzy Programowi:
RADOSŁAW JASIŃSKI
RENATA KOŹLICKA-GLIŃSKA
KATARZYNA MANISZEWSKA
JOANNA LEMPART-WINNICKA

Kierownicy Programowi:
MIROSŁAW CZYŻEWSKI
AGNIESZKA MAZUR
KATARZYNA ŚWIĄTKIEWICZ

Główna Księgowa
AGNIESZKA KWIATKOWSKA

Kontroler Finansowy Programów
MIRA OSIECKA

Specjalista ds. Public Relations
PRZEMYSŁAW ZAROŃ

Koordynator Programowy
KALINA GRZESZUK-ZAJĄCZKOWSKA

Księgowość
GRAŻYNA SKRZYPIEC

Asystenci / Administracja:
JOANNA RECHNIO
JUSTYNA FLORCZAK
KAROLINA JOCZ
TOMASZ WOJCIECHOWSKI

Dyrektor Finansowy
i Sekretarz Rady Dyrektorów
NORMAN E. HASLUN III

Starszy Konsultant
C. DOUGLAS ADES

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

299 Park Avenue, 6th floor
New York, NY 10171, USA
Tel. 212-739-0804

PRZEDSTAWICIELSTWO PAFW W POLSCE

ul. Królowej Marysieńki 48
02-954 Warszawa
tel. (48 22) 550-28-00
fax (48 22) 550-28-01
e-mail: paff@pafw.pl
www.pafw.pl